БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Буряат-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 14 (6449)
ЯНВАРИИН 20
ВТОРНИК
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.



1921 ондо Горки деревнинн таряашадай дунда В. И. Ленин ба Н. К. Крупская байна. Уранзураашан Н. А. Сысоевой картина. ТАСС-эй фотохронико.

Ажалшадай элүүрые сахиха хэрэг һайжаруулха

Манай Коммунистическэ парти, Советскэ правительство, агууехэ вождь нүхэр Сталин арад зонойнгоо бэеын элүүр энхые сахихын түлөө үдэр бүриин эсэгэ ёһоной анхарал оролдолго гаргана. Больницанууд, санаторинууд, амаралтын байшангуудай сетиие улам үргэдхэхэ, мэргэжэл ехэтэй медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые олоор бэлэдхэхэ, элдэб үбшэнүүдтэй тэмсэхэ, ябадалда түрүү наукын туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэхэ тухай партиин түүхэтэ XIX съездын баталан абаһан табадахи табанжэлэй түсэб тушаа директивэнүүд доторхи тоо, баримтанууд энээниие эли тодоор гэршэлнэ.

Манай республикын бүхы город, тосхонуудаар нээгдэһэн эмнэлгын эмхи зургаануудта дээдэ, дунда эрдэмтэй медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй олон тоото арми хүдэлмэрилнэ. Арад зондоо мэдээжэ болоһон РСФСР-эй габьяата врачнар Э. Р. Раднаев, Е. М. Никифорова, Ф. Н. Дульбеев, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Т. И. Семенова болон бусад тэдэнэй дунда хүндэтэ һуури эзэлнэ. Эдэ нүхэд өөһэдынгөө дүй дуршал ба эрдэм мэргэжэлые баран хэрэглэжэ, советскэ хүнэй үнэтэ ами наһые абархын хойноһоо үнэн сэдьхэлһээ оролдодог байха юм.

Партийна организацинуудай хүтэлбэри доро һүүлэй жэлнүүдтэ республикын олохон эмнэлгын эмхи зургаанууд өөһэдынгөө хүдэлмэриие һайжаруулаа. Мүнөө үедэ ганса нэгэн врачууд, фельдшернүүд бэшэ, харин зарим аймагуудай бүхы медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд эбтэй һайнаар, оролдосо ехэтэйгээр ажалладаг болонхой. Энээниие баталхын тула жэшээ болгон Кабанскын аймагые (аймгүйсэдкомой элүүрые хамгаалгын таһагые даагша нүхэр О. П. Мельникова) абажа харая.

Тус аймаг дотор 2 больница, 5 врачебнэ амбулатори, 11 фельдшерскэ пунктнууд бии. Һүүлшын 5 жэлэй турша дотор медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэйнь тоо хоёр дахин олошоржо, мүнөө 16 врачууд, 56 фельдшернүүд тоологдоно. Эндэ хирург, терапевт, акушер-гинеколог, педиатр, эпидемиолог, рентгенолог болон бусад мэргэжэлтэй врачууд бии. Эдэнэр Житомирска областиин Чудновска районой медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэһэн эмнэлгын шэнэ метод болохо диспансеризациие республика дотороо эгээн түрүүн хэрэглэжэ эхилээ. Энэ методэй гол удхань юуб гэхэдэ, врачууд болон фельдшернүүд имагтал үбшэнтэндэ һаналаа табидаг бэшэ, харин хүдөө нютагуудай бүхы зоной бэеын элүүрые шалгажа, диспансернэ картада оруулдаг, үбшэнүүдэй гарадаг шалтагаануудые элирүүлдэг, тэдэнһээ һэргылхэ ябадал эмхидхэдэг байха юм. Бэе муутай гү, али ямар нэгэн үбшэндэ дайрагдаһан хүниие тэрэнэй организмда һаад ушаруулхагүй ажалда оруулдаг, тэрэнэй бэеын элүүрые саг үргэлжэ шалгадаг заншалтай. Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулганууд өөрынгөө бодото үрэ дүнгые хараа байса үгэнэ бшуу. Зүгөөр энэ шэнэ үүсхэл манай эндэ хаа хаанагүй дэмжэгдэжэ шадагдаагүй байһаар.

Аймаг бүхэндэ оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилдэг врач, фельдшернүүдэй хэды олон байбашье, иниитэ дээрээ республика дотор элүүрые сахилгын хэрэг хангалтагүй байна. Илангаяа Иволгын, Бичурын, Хэжэнгын, Закаменай, Заиграйн аймагуудай медицинскэ эмхи зургаанууд ажалшадай бэеын элүүр энхые сахихын хойноһоо, профилактикын ба терапиин үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые хэрэглэжэ, үбшэнүүдые уридшалан һэргылхын хойноһоо үшөөл биратай юумэ хэнэгүй. Үбшэлһэн хүнүүдтэ хойрог нобшоор хандадаг, яаралтай медицинскэ туһаламжа үзүүлдэггүй гү, али үбшэнгыень хүсэд мэдэнгүй, буруу диагноз табидаг ушар али олон үзэгдэнэ. Иимэ ябадал илангаяа Улан-Удэ городой больница, поликлиникэнүүдтэ элбэг. Мүн Заиграйн аймагай Хандагатайн леспромхозой дэргэдэхи участково больницын врач нүхэр В. Н. Чернова үбшэнтэндэ хэрзэгы шэрүүнээр хандадаг байха юм. Эндэхи больницын фельдшер нүхэр Корнакова үбшэнтэнэй гэртээ һүни орой урижа ерэхэдэнь, «ошохогүйб, Заиграево абаашагты» гэжэ убайгүйгөөр харюусадаг байха юм. Эдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, зарим медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд советскэ хүнэй ами наһые абарха гэһэн өөрынгөө арюун нангин үүргые дүүргэнэгүй, арадай урда өөрынгөө харюусалгатай байһанаа мэдэрнэгүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Зарим аймагуудай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд олониитэ-политическэ ба санитарно-гэгээрэлэй хүдэлмэри дэлгэрүүлгэдэ хабаадалсадаггүй, «манай хэрэг бэшэ» гэһэн буруу хараа бодол баримталдаг байна. Эгээл иимэһээ Иволгын, Зэдын, Ториин аймагуудай зарим нютагуудаар ганса нэгэн зайгуул ламанар, хара мэхэшэд шэбээлжэ, гээгдэнги хүнүүдэй дунда өөһэдынгөө харанхы хэрэг ябуулдаг байха юм.

Республикын Элүүрые хамгаалха министерствын, нютагуудай партийна, советскэ болон профсоюзна организацинуудай ёһото анхарал табяагүй дээрэһээ эмнэлгын зарим эмхи зургаануудта хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүд байхагүй гү, али медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ ажабайдалай һайн услови байгуулагданагүй. Жэшээлхэдэ, Заиграйн аймагай Дээдэ-Тальцын участково больницада ори ганса жэбэршэһэн пинцедһээ бэшэ ямаршье хэрэгсэл үгы. Прибайкальскын аймагай Кома тосхоной фельдшерскэ пункт түлеэгүй дээрэһээ хүнэй орошогүй хүйтэн байдаг. Эндэхи колхоз Итанциин леспромхоз хоёр бэе бэедээ хаялсаад лэ, түлишөөр хангаагүй байшоо. Дурсагдаһан баримтанууд саашадаа яашье тэсэшэгүй.

Дээрэ хэлэгдэһэн дутуу дунданууд юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, республикын Элүүрые хамгаалха министерство (министр нүхэр В. Р. Боянова) болон тэрэнэй нютагай органууд, больницанууд, амбулаторинууд ба фельдшерскэ пунктнуудые ёһо тэдыгээр хүтэлбэрилнэ, хүдэлмэрилөө ородой агууехэ эрдэмтэ И. П. Павловай һургаалые ба советскэ медицинын шэнэ туйлалтануудые хэрэглэхэ ябадалдань бодото туһаламжа үзүүлнэгүй. Олохон аймагуудай партийна, советскэ болон профсоюзна организацинууд медицинскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэреэр һонирходоггүй, тэдэниие һайжаруулха талаар бодото хэмжээ абадаггүй байха юм.

Эдэ бүхы дутуу дундануудые усадхажа, манай республикын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд советскэ хүнүүдэй бэеын элүүр энхые сахиха гэһэн хүндэтэй ба харюусалгатай үүргэеэ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ ёһотой.

Агууехэ Ленинэй дурасхаалда

Революциин агууехэ гени, Коммунистическэ партиин ба советскэ гүрэнэй үндэһэ һуури табигша Владимир Ильич Ленинэй наһа бараһаар 29 жэлэй ойе Москвагай ажалшад тэмдэглэнэ.

Шаналал-дурасхаалай заседанинууд столицын районуудта боложо байна. Кировскэ районой ажалшадай, партийна, советскэ, профсоюзна, ба комсомольско организацинуудай түлөөлэгшэд январиин 17-до «Красный луч» гэжэ клуб соо сугларба. КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи Маркс—Энгельс—Ленинэй институдай директорэй орлогшо нүхэр Абросенко «29 жэл Ленингүйгөөр, нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро, ленинскэ замаар» гэһэн элидхэл хэбэ.

Киевскэ районой ажалшадай түлөөлэгшэдэй шаналал-дурасхаалай заседани дээрэ «Известия» газетын главна редактор нүхэр Губин элидхэл хэбэ.

Владимир Ильич Ленинэй ажабайдал ба революционно ажалябуулга тухай, В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай агууехэ хани барисаан тухай, бүгэдые илагша ленинизмын идейнүүд тухай хөөрэлдөөнүүд, лекцинүүд ба элидхэлнүүд заводуудта, фабрикануудта, эмхи зургаануудта, һургуулинуудта, агитпунктнуудта ба московско гарнизоной сэрэгэй частьнуудта хэгдэнэ.

Январиин 17-до В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ СССР-эй гүрэнэй библиотекэ соо выставкэ нээгдээ. В. И. Ленинэй гениальна зохёолнууд ба партиин түүхэтэ XIX съездын материалнууд, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ нүхэр И. В. Сталинай гениальна зохёол эндэ табяатай.

(ТАСС).

Ленинскэ үдэрнүүдэй урда тээ

МИНСК. В. И. Ленинэй ажабайдал болон революционно ажалябуулга тухай лекцинүүдые ба хөөрэлдөөнүүдые олон мянгаад агитаторнууд предприятинуудта, һургуулинуудта, колхозуудта ба совхозуудта хэнэ.

«Хорин юһэн жэл Ленингүйгөөр, нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро, ленинскэ замаар» гэһэн выставкэ Владимир Ильичын нэрэмжэтэ Белорусска ССР-эй гүрэнэй библиотекэдэ мүнөөдэр нээгдэбэ. Эндэ табигдаһан материалнууд В. И. Ленинэй захяануудые советскэ арадай яажа бэелүүлжэ байһые харуулна. В. И. Ленин ба И. В. Сталинай агууехэ хани барисаае харуулһан материалнууд тусхай стенд дээрэ суглуулагдаа.

Ильичын дурасхаалда зорюулагдаһан выставкэнүүд республикын олон библиотекэнүүдтэ, культурын байшангуудта ба уншалгын гэрнүүдтэ тэрэшэлэн нээгдэбэ.

Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ белорусска общество В. И. Ленинэй наһа бараһаар 29 жэлэй ойдо зорюулагдаһан лекцинүүдые уншалга эмхидхээ.

РИГА. Латвида ленинскэ үдэрнүүдтэ үргэнөөр бэлэдхэнэ. Олон мянган агитаторнууд В. И. Ленинэй ажабайдал ба революционно ажалябуулга тухай хөөрэлдөөнүүдые предприятинуудай цехүүдтэ, колхозно бригадануудта, һунгагшадай байрануудта хэнэ.

Промышленна предприятинуудай олон хүдэлмэришэд, студентнүүд ба һурагшад Владимир Ильичын нэрэтэй холбоотой түүхэтэ газарнуудые экскурсяар ошожо үзэбэ.

Цесу улицадахи хоёр дабхар багахан байшанда мемориальна доска харагдана. В. И. Ленин 1900 оной хабар богони болзороор Ригэдэ ерэхэдээ, эндэ бууһан байна. Агууехэ вождиин байһан комнато мүнөө ленинскэ уголок болгогдонхой. Кировэй улицада № 18 байшан бии, Латышска социал-демократическа организациин ажал-ябуулгашадтай В. И. Ленинэй хэһэн зүблөөн тэрэ байшангай нэгэн квартира соо болоһон юм.

СТАЛИНАБАД. Таджикистанай ажалшад Коммунистическэ партиие ба советскэ гүрэниие байгуулагша В. И. Ленинэй дурасхаалые ёһолон тэмдэглэнэ. В. И. Ленинэй ажабайдалда ба революционно ажалябуулгада зорюулагдаһан элидхэлнүүд ба лекцинүүд республикын предприятинуудта, колхозуудта ба эмхи зургаануудта уншагдана, литературын выставкэнүүд эмхидхэгдэнэ.

«Хорин юһэн жэл Ленингүйгөөр, нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро, ленинскэ замаар» гэһэн элидхэл Сталинабадска тамхинай фабрикада үсэгэлдэр болобо.

Январиин 16. (ТАСС).

Һунгалтын урда тээхи ажалшадай суглаанууд дээрэ

КОММУНИСТНУУД БА ПАРТИЙНАБЭШЭ ХҮНҮҮДЭЙ СТАЛИНСКА БЛОГОЙ КАНДИДАДУУД

Эхэ оронойнгоо һалбаран бадархын түлөө

Хориин аймагай колхозууд, МТС-үүд болон предприятинуудта ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэдэ зорюулагдаһан һунгалтын урда тээхи суглаанууд үнгэржэ байна. Һаяхан Хандагайн леспромхозой клубта олон зоной хабаадалгатай һунгагшадай суглаан болобо. Клубайнь зал һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Сценын гүн дунда тугууд ба большевистскэ партиие байгуулагшадай—Ленин, Сталинай портредууд табяатай байна. «Ленинэй туг доро, Сталинай хүтэлбэреэр коммунизмын илалта тээшэ урагшаа», «Коммунистическэ партиин XIX съездын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэбди» гэһэн лозунгнууд улаагаан бүдүүд дээгүүр бэшээтэй.

Директорые политическэ талаар орлогшо нүхэр Григорьев суглаа нээбэ. Леспромхозой хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Балаганский эгээн түрүүн үгэ абаад, иигэжэ мэдүүлбэ:

—Энэ үдэр бидэнэртэ баярай үдэр мүн. Манай депутадуудые — арадай депутадуудые нютагай засагай органуудта һунгаха эрхэ манда Сталинска Конституци олгоо.

Өөрынгөө эршэтэ ажалаараа ба Эхэ орондоо үнэн сэхэ байлгаараа хүндэтэй болоһон эрхим хүнүүдые бидэнэр өөһэдынгөө кандидадууд гэжэ нэрлэнэбди.

Үгэ хэлэгшэ һунгуулиин № 18 Лесной округһоо аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дүй дуршалтай советскэ хүдэлмэрилэгшэ, аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Рудаковые** дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал оруулба.

Леспромхозой директор Н. А. Корягина үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлбэ: «1952 он хадаа советскэ арадай амгалан тайбан зохёон байгуулхы ажалай гайхамшагта илалтын, социалистическэ гүрэнэй экономикын, культурын сэсэглэн һалбаралтын жэл байгаа. Манай Эхэ ороной сэсэглэн һалбаржа байһые бидэнэр өөрынгөө аймагай жэшээ дээрэһээ харанабди. Урдын нүүдэл газарта Советскэ засагай жэлнүүдтэ түрүү техникээр зэбсэглэгдэһэн предприятинууд, колхозууд, МТС-үүд байгуулагдаа. Оройхон 2 жэлэй турша соо хооһон байһан газарта Хандагайн леспромхозой модошодой Нарын гэжэ ехэ поселок байгуулагдаа. Культурно-ажаһуудалай олон тоото эмхи зургаануудтай, бүхыдөө электрифицировалэгдэһэн ба радиофицировалэгдэһэн Курбын леспромхозой томо поселок байгуулагдаа. Жэл ерэхэ бүри шэнэ шэнэ колхозно электростанцинуудай ашаглалгада оруулагдахатай хамта, хүдөө тосхонуудай культурашье дээшэлнэ. Энээндэ гүрэнэй засагай нютагай органууд бага бэшэ үүргэ дүүргэһэн байха. Аймагай соведэй депутадуудта кандидадуудаар эрхим хүнүүдээ дэбжүүлхэ байнабди.

Удаань леспромхозой модошод, механизаторнууд болон албахаагшад хойно хойноһоо үгэ хэлэжэд. Үгэ хэлэгшэд зүрхэнэй халуун баярые нүхэр Сталиндаа хүргэнэд. Леспромхозой коллектив нүхэр Рудаковые аймагай Соведэй депутадта кандидадаар нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Булуган, Георгиевска тосхонуудай ба Молотовой нэрэмжэтэ колхозой ажалшадай һунгалтын урда тээхи нэгэдэмэл суглаан туйлай ехэ дэбжэлтэтэйгээр үнгэрөө. Булуганска һунгуулиин округһоо аймагай Соведэй депутадта кандидадаар Ашангын сомоной соведэй түрүүлэгшэ **В. И. Куприянова** дэбжүүлэгдээ. Колхозник П. К. Белоусов, эхин һургуулиин багша С. А. Беликов гэгшэд Куприяновагай ажалябуулга тухай хэлээд, коллективэйнгээ үмэнэһөө тэрээнэй кандидатурые дэмжэбэ. Аймагай эхин ба дунда һургуулинуудай багшанарай профорганизацинуудһаа аймагай Соведэй депутадта кандидадаар РСФСР-эй габьяата багша партийнабэшэ **И. Г. Дадуев** дэбжүүлэгдээ. Ажалшад нүхэр Дадуевые аймагай Соведэй депутадта кандидадаар гурбадахяа дэбжүүлбэ.

Колхозно үйлэдбэриин түрүүшүүлые, предприятинуудай стахановецуудые, мүн түрүү интеллигенциие нютагай засагай органуудта кандидадуудаар дэбжүүлгэ аймаг соо хаа хаанагүй үнгэржэ байна.

Хүдөө нютагай түрүүшүүл

КЯХТА. (**Телефоноор абтаба**). Усть-Кяхтын сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүдэй хамтын суглаан болобо.

Колхозой зүгышэн нүхэр Вершинин түрүүлжэ үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Би ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадта кандидадаар һунгуулиин № 10 Усть-Кяхтын округһоо колхозойнгоо гэшүүн Февронья Кирилловна **Перекаловскаяе** дэбжүүлнэб. Февронья Кирилловна колхоз болоһонһоо хойшо 17 жэлэй туршада огородой бригадын бригадираар хүдэлмэрилжэ ябана. Тэрэ хадаа жэл бүри огородой элбэг баян ургаса туйладаг юм. 1952 ондо огородһоо һайн ургаса хуряажа, 30 мянга үлүүтэй түхэриггэй олзо доход колхоздоо оруулаа.

Нүхэр Вершининэй дурадхалые колхозой гахайн фермые даагша нүхэр Карлов, партийна организациин секретарь нүхэр Сатаров ба бусад дэмжэһэн байна.

Тиин тус суглаан Февронья Кирилловна Перекаловскаяе аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ тогтоогоо.

Боль-Лугска сельсоведэй Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой колхозниогуудай хамтын суглаан үнгэргэгдэжэ, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Колхозой партийна эхин организациин секретарь Бальжин Чагдурович Юможапов үгэ абажа, колхозойнгоо эрхим һаалишан Гармацу Дамбиевна **Доржитаровае** аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал оруулба.

Суглаанда хабаалагшад Гармацу Дамбиевна **Доржитаровае** ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол гаргаба.

Шадабаритай хүтэлбэрилэгшэ

СОСНОВО-ОЗЕРСК. (**Телефоноор абтаба**). Яруунын аймагай Маленковэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан боложо, аймагай Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Хамагһаа түрүүн колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Галдановта үгэ үгтэбэ.

— Гүрэнэй засагай нютагай органдо өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые дэбжүүлхэ гэһэн ехэ зол жаргал манда хүртэбэ. Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадта кандидадаар Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин гэшүүн, колхозойнгоо түрүүлэгшэ Батомунко Цыдыпович Цыдыповые дэбжүүлнэб. Тэрэ хадаа хаанта хархис засагай үедэ нютагайнгаа ноёдарган баяшуулай барлаг зарсань боложо ябаһанаа советскэ засагай ашаар үгытэй ядуу байдалһаа оттолон хахасажа, эрдэм бэшэг шудалжа, эрын бэрхэ, эрхимүүдэй эрхим хүн болоо. Тэрэ хадаа Коммунистическэ партяар хүмүүжүүлэгдээ. Манай этигэл найдабариие тэрэнэй гүйсэд дүүргэхэ байһаниинь лабтай, — гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Нүхэр Галдановай дурадхалые һунгагшад Белобородов, Цынгажапов, Шаповалов ба бусад ехэ халуунаар дэмжэһэн байна.

— Би нүхэр Цыдыповые бага балшар наһанһаань хойшо һайн мэдэхэб. Тэрэ хадаа хаанашье ажал хэхэдээ, ямаршье тушаалда хүдэлмэрилхэдөө арадай ба партиин хэрэгтэ үнэн сэхээр хандадаг. Мүнөө хэдэн жэлэй туршада манай колхозой түрүүлэгшээр хүдэлмэрилжэ байна. Хэнэйшье мэдэһээр манай колхоз аймагайнгаа түрүү колхозуудай нэгэниинь мүн. Энээндэ Батомунко Цыдыповичэй ехэхэн үүргэ байха.

Суглаан хадаа ажалшадай депутадуудай Яруунын аймагай Соведэй депутадта кандидадаар Батомунко Цыдыпович **Цыдыповые** дэбжүүлхэ гэжэ нэгэн дуугаар тогтооһон байна.

Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэл

СЫКТЫВКАР. Республика дотор 550 гаран агитпункт байгуулагдаа. 15 мянга шахуу агитаторнууд партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдые, һунгалтанууд тухай Дүримые һунгагшадта тайлбарилна.

Коммунист Голкиной хүтэлбэрилдэг Печорско агитпункт һайнаар хүдэлмэрилнэ. Нютагай Соведүүдтэ энээнэй урда тээ болоһон һунгалтануудһаа хойшо өөрынгөө хүдэлмэриие тус агитпункт зогсоогоогүй.

Коми АССР-эй городуудта ба районуудта агитаторнуудай суглаанууд энэ үдэрнүүдтэ боложо, һунгуулиин кампаниин үедэ олониитын-политическэ хүдэлмэриин зорилгонууд тэдээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

МОГИЛЕВ. «Красная Зорька» колхозой агитатор Гаврил Елин һунгагшадтай хөөрэлдэхэдөө, Дашковка гэжэ түрэл тосхонойнгоо культурын хүгжэлтэ тухай хэлэбэ.

Октябрьска Социалистическэ революциин урда тээ Могилевско районой Дашковка гэжэ тосхондо үзэг бэшэг мэдэхэ хүн нэгэшье байгаагүй.

Советскэ засаг, Коммунистическэ парти белорусска деревниие зол жаргалай замда оруулаа. Мүнөө Дашковкадо ажаһуудаг хүнүүд бултадаа һуралсана. Колхознигуудай 600 хүүгэдэй һурадаг дунда һургуули эндэ бии. Колхоздо электростанци, водопровод баригдаа, саг үргэлжын киноустановко ба радиоузел табигдаа.

Январиин 13. (ТАСС).

Колхознигууд ба механизаторнуудай социалистическэ мүрысөөе хүтэлбэрилхэ

☆ ☆

П. ИВАНОВ,
КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо

☆ ☆

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съезд манай орон дотор коммунистическэ общество байгуулха агууехэ программа табяа. Партиин XIX съездын шиидхэбэринүүд, нүхэр Сталинай түүхэтэ үгэ ба «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ зохёол ажалай шэнэ габьяада советскэ хүнүүдые зоригжуулна.

Манай республикын колхозно таряашад үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахые дэбжүүлхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаа. Хүдөө ажахын культурануудай һайн ургаса абтаа. Ниитын малай тоо толгой олошороо, тэрэнэй ашаг шэмэ дээшэлээ. Элдээнэй ашаар хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэб дүүргэгдэһэн, ниитын ажахые улам хүгжөөхын тула нилээд ехэ мүнгэ зөөри ба продуктнууд таһалагдаһан, тэрэшэлэн колхознигуудай ажалта үдэртэ мүнгэ болон продуктнуудые горьтойгоор хубааха арга олдоһон байна.

1952 ондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хүдөө ажахын түрүүшүүлэй тоо нилээд олошороо. Һаалишад Хайдапова, Нимаева, Воронцова, Шарапова, хонишод Гомбоева, Шевелева, Очиржапова, Игумнова ба бусад малшад бүхы республика дотороо суутай болоо. Эдэ түрүүшүүл малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын тулада шэн габьяатаар ажаллахаһаа гадна, колхозно үйлэдбэридэ ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ арга боломжые элирүүлнэ.

Мүнөө фермэнүүдэй ба тарян ажалай бригадануудай хүдэлмэрилэгшэтэй, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй суглаанууд дээрэ Байкало-Кударын аймагай ажалшадай хандалга зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон колхознигууд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд байкало-кударынхидай уряае халуунаар дэмжээд, республикынгаа хүдөө ажахые улам дэбжүүлхын түлөө колхозууд, фермэнүүд, бригадануудай хоорондо социалистическэ мүрысөө эмхидхэнэ, шэнэ уялгануудые абана. Тэдэнэр 1953 ондо улам һайнаар хүдэлмэрилхөөр шиидэнхэй. Хүдөө ажахын бүхы культурануудай ехэ ургаса абаха, ниитын малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэтээ хамта тэрэнэй тоо толгойе саашадань олошоруулха, колхозуудай ниитын ажахые улам бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ, хүдөө ажахыда түрүү техникэ ба агрокультура нэбтэрүүлхэ, совхозуудай болон МТС-үүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха зорилгые бэелүүлхын тула 1953 ондо бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ хэрэгтэй байна.

Үнгэрэгшэ жэл олон колхозууд болон МТС-үүд өөһэдынгөө бүхы арга боломжонуудые хүсэд хэрэглэжэ шадаагүй һэн. Мүнөө жэлдэ колхознигуудай болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй социалистическэ мүрысөөе зүбөөр эмхидхэжэ, хүдөө ажахыдахи гол зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй эршэ хүсые, колхозууд ба МТС-үүдэй арга боломжонуудые элсүүлхэ шухала.

Энээнэй тула партийна организацинууд социалистическэ мүрысөө зүбөөр хүтэлбэриллэг болохо, колхознигууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха ёһотой.

«Социалистическэ мүрысөөе,—гэжэ нүхэр Сталин заана, — канцелярска хэрэг гэжэ хаража болохогүй. Социалистическэ мүрысөөн олон миллион ажалшадай творческо үүсхэлдэ түшэглэһэн үргэн олоной бодото революционно өөрыгөө шүүмжэлгын баримта мүн. Энэ өөрыгөө шүүмжэлгые ба олониитын творческо үүсхэлые хэн зорюута гү, али мэдэнгүй байгаад хабшанаб, тэрэ хүн манай агуусхэ хэрэгтэ тохёолдоһон һаад түбэг гэжэ харгыһаа хаягдаха ёһотой». Гэбэшье, олон аймагуудта, МТС-үүд болон колхозуудта мүрысөөе эмхидхэхэ хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандадаг ябадал үзэгдэнэ. Социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ партиин зарим айкомуудай, колхозууд болон МТС-үүдэй партийна эхин организацинуудай ёһо тэдыгээр хандаһанай гэмээр олон бригаданууд ба фермэнүүдэй хоорондо, колхознигууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо мүрысөөн эмхидхэгдээгүй, социалистическэ уялга абтаагүй байха юм. Гадна, абаһан уялгаяа дүүргэхын тулада эмхидхэлэй хүдэлмэри хээгүй дээрэһээ эдэ уялгануудай саарһан дээрэ үлэдэг ябадал али олон.

Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, зарим МТС-үүдэй, колхозуудай ба парторганизацинуудай хүдэлмэрилэгшэд мүрысөөнэй удхашанарые ойлгоогүй, хүдөө ажахые хүгжөөхэ ба гүрэнэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ тэрэнэй угаа ехэ удхашанарые тоодоггүй байна. Хэтэрхэдээ конторо соогоо мүрысөөнэй договор бэшээд, колхознигуудтай зүбшэнгүй, арга боломжонуудаа хаража үзэнгүй, колхозой правленидэ баталжа абаад, манай колхоз мүрысөөндэ хабаадана гэжэ хэлэдэг хүтэлбэрилэгшэд бии юм. Иимэ мүрысөөнһөө ямаршье аша туһа гарахагүйнь элитэ.

Кяхтын, Кударын ба Хэжэнгын аймагуудай партиин айкомууд ба зарим партийна эхин организацинууд Байкало-Кударын аймагай ажалшадай хандалгые зүбшэн хэлсэхэ хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандаһан байха юм. Хэжэнгын аймагай «Заветы Ильича» колхоздо байкало-кударынхидай хандалгые имагтал партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсээд, социалистическэ уялга абаһан нэрэ зүүбэ. Бригаданууд, фермэнүүдтэ хүдэлмэрилдэг колхознигуудай дунда ямаршье хүдэлмэри хэгдээгүй. Һаяхан Кяхтын МТС-эй коллектив социалистическэ уялга абаад, МТС-эй хүдэлмэриие һайжаруулха, хүдөө ажахын культурануудай ургаса дээшэлүүлхэ, фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилха талаар ямар хэмжээ-ябуулга бэелүүлхэ байһанаа хараалаагүй. Эдэ аймагуудай олон колхозуудта байкало-кударынхидай хандалга зүбшэн хэлсэхэ зуураа, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар саашадань бэхижүүлхэ хэмжээ хараалагдаагүй, 1952 оной хүдэлмэриин дутагдалнуудые хүсэд элирүүлээгүй ба шүүмжэлээгүй байха юм. Социалистическэ мүрысөөе эмхидхэлгэдэ гараһан иимэ дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэй.

1953 ондо хүдөө ажахые хүгжөөхэ даалгабариие амжалтатайгаар дүүргэхын тулада партиин айкомууд, партийна эхин организацинууд колхознигууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй дунда политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха, тэдээнэй эдэбхиие дээшэлүүлхэ, тэдэниие мүрысөөндэ олоор хабаадуулха уялгатай. Мүнөө абажа байгаа уялганууд соо колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар саашадань бэхижүүлхэ, МТС-үүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха, хүдөө ажахын наукын туйлалтануудые болон түрүүшүүлэй дүй дуршалые колхозно үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэмжээнүүд хараалагдаха ёһотой. Колхозууд болон МТС-үүдэй партийна организацинууд социалистическэ уялгануудые дүүргүүлхэ ябадал туйлаха, мүрысөөе үдэр бүри хүтэлбэрилхэ, мүрысэгшэдэй эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ зорилготой.

Мүрысөөнэй гансал дүнгые гаргаха гээшэ бригада болон фермэнүүдэй показателиин доска дээрэ бэшэлгээр хизаарладаг гэжэ зарим колхозууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд ойлгодог байна. Энэ тон буруу. МТС-үүд болон колхозуудай партийна организацинууд социалистическэ мүрысөөе хүтэлбэрилхэ зуураа, ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха, мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхын тула оролдохо ёһотой. Партийна организацинууд социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые саг үргэлжэ гаргажа, тэдэ дүнгүүдые колхознигууд болон механизаторнуудта хододоо дуулгажа, энээн тухай ханын газетэдэ бэшэжэ байха зэргэтэй. Тиихэдээ эдэ дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ, дутуунуудаа элирүүлхэ, бүри һайн амжалта туйлаха аргаяа тодоруулха шухала.

Партийна организацинууд болбол олониитын творческо үүсхэлые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ, түрүүшүүлэй дурадхал ба һанамжануудые дэмжэжэ байха, большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, гээгдэнги, буруу үзэл бодолтой эрид тэмсэжэ, шэнэ түрүү юумэнүүдтэ үргэн харгы нээжэ үгэхэ, нигэжэ урагшаа дабшаха арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэхэ ёһотой.

Бүхы колхознигуудай ба механизаторнуудай дунда түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дуршалые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэ парторганизацинуудай шухала зорилго мүн. Түрүүшүүлэй дүй дуршалые ажал хүдэлмэридөө зүбөөр, гүйсэдөөр хэрэглээ һаа, колхоз, колхозник бүхэн ехэ амжалта туйлажа шадаха байна.

Энэ жэлдэ үнэхөөрөө олониитын социалистическэ мүрысөө эмхидхэжэ, республикынгаа хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ, колхозуудай ниитын ажахые бэхижүүлгэдэ шэнэ амжалта туйлахын тулада колхознигуудые, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые элсүүлхэ гээшэ шухала зорилго болоно.



Хандажаб Цыдендоржиевна Бадмаева Ториин аймагһаа 1934 ондо ерээд, шэнэ баригдажа байгаа Улан-Удын шэлэй механизированнэ заводто штукатуршигаар хүдэлмэрилжэ эхилһэн юм. Мүнөө нүхэр Бадмаева шэл отололгын цехтэ шэл табигшаар хүдэлмэрилнэ, үдэр бүрикнгөө даалгабариие 120—140 процент дүүргэнэ. Удаан ба һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын хүндэлэлэй грамотаар 3 дахин шагнагдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Бадмаева шэл табижа байна.

А. Мантаевай фото.

„Эхэ-герой" гэһэн орден барюулагдаба

Городок городой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. Н. Гребенникова тус городой гэрэй эзэн эхэнэр, олон үхибүүдэй эхэ Ульяна Наумовна Паньковада «Эхэ-герой» гэжэ орден ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө барюулба.

Эхэнэрнүүдтэ ба үхибүүдтэ эсэгэ ёһоной анхарал хандуулдагайнь түлөө нүхэр Сталинда, Коммунистическэ партида ба Советскэ правительствода Ульяна Наумовна үнэн зүрхэнһөө халуун баясхалан хүргэбэ.

Г. Цыренжапов.

Рационализаторнуудай мүрысөөн

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой рационализаторнууд ба ухаалан зохёогшод заводойнгоо коллективэй бүхы гэшүүдтэй хамта нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсанхай. Тэдэнэр партиин XIX съездын директивэнүүд соо табигдаһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлжэ байһан хүдэлмэришэдтэ өөһэдынгөө рационализаторска дурадхалаар туһаламжа үзүүлнэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь туһална.

Рационализаторнуудай дурадхалнуудые бодото ажал дээрээ бэелүүлэн ажалладаг хүдэлмэришэд һайн шанартай продукци үйлэдбэрилхэһөө гадна, тэрээнэйнгээ өөрын үные химдаруулна. Жэшээнь, модо үйлэдбэрилдэг цехын бүлэг рационализаторнууд цехын начальник нүхэр Спирин түрүүтэй өөһэдынгөө зөөреэр ба хүсөөр шипорезнэ станок түхеэрһэн байгаа. Мүнөө тус цехынхид шухала хэрэгтэй бүхы детальнуудаа энэ станок дээрэ бүтээнэ.

Энэ станок ашаглаһанай ашаар эндэ ажалай бүтээсэ 3 дахин дээшэлээ. Тус станогоо саашадань улам нарижуулжа, 20 гаран элдэб детальнуудые бүтээдэг болохо юм. Тиигэжэ жэл соогоо 45 мянган түхэригэй гүрэнэй мүнгэ алмаха байна.

Шэнэ станок бүтээхэ хэрэгтэнь цехын механик нүхэр Давыдов, слесарьнүүд Корочкин, Жуков, Шабалов, Борисов гэгшэд эдэбхитэйгээр туһалаа.

И. Пассек.

Эвенкийскэ ангуушадай амжалта

Хойто-Байгалай аймагай эвенкийскэ колхозуудай ангуушад үнгэрэгшэ жэлдэ бага бэшэ амжалтануудые туйлаа. Аймагай түрүү «Омокто иниунди» колхозой ангуушад түсэбөө 21,4 процентээр үлүүлээ. Тэдэнэр булганай 85 арһа тушаагаа.

Аймагай эвенкийскэ колхозууд үнгэрэгшэ жэлэй туршада 340 булга гүрэндөө тушаагаа. Мүнөө аймагай ангуушад шэнэ жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө өөһэд хоорондоо үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна.

И. Решетников.

ПОТРЕБКООПЕРАЦИИН СИСТЕМЭДЭ КАДРНУУДЫЕ ЗҮБӨӨР ШЭЛЭН ТАБИХА

Социалистическэ промышленностиин ба хүдөө ажахын хүгжэлтын үндэһэ һуури дээрэ советскэ арадай ажана һайн байдал саг үргэлжэ ургана. Энэ хадаа городто, тэрэшэлэн хүдөөдэ эд товарай эрьесын ехэ болоһон дээрэһээшье элитэ харагдана. Жэшээлхэдэ, манай республикын потребкооперациин системэ 1952 ондо 1951 онойхидо орходоо хүдөөгэй арад зондо 11 миллион түхэригэй эд бараа худалдаа.

Ажалшадай ургажа байгаа материальна ба культурна эрилтэнүүд худалдаа наймаае саашадань һайжаруулха зорилго табина.

Үнгэрэгшэ жэлэй август соо партиин областной комитедэй бюро Бурмонкоопсоюзай правлениин тоосоото элидхэл шагнахадаа, республикын потребкооперациин системэдэ худалдаа наймаанай гурим эбдэһэн, ниитын ба гүрэнэй зөөри үбэршэлжэ ба үрижэ байһан баримтануудые элирүүлээд, эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха тодорхой заабари үгөө һэн. Нэн түрүүндэ, кадрнуудые зүбөөр шэлэхэ ба хүмүүжүүлхэ шухала гэжэ зааһан байгаа.

Партиин обкомой энэ заабариие дүүргэхын түлөө оролдон, Бурмонкоопсоюзай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг байхаар кадрнуудые хүмүүжүүлхэ талаар эмхидхэлэй зарим тэды хүдэлмэри хэһэн байна. Ниитын зөөридэ гамтайгаар хандадаг, олон жэлдэ худалдаа наймаанай организацинуудта хүдэлмэрилжэ, дүй дуршалтэй болоһон хүнүүдые харюусалгатай тушаалда дэбжүүлдэг болообди.

Кадрнуудые хүмүүжүүлхэ тухай асуудал сельпонуудай ба аймпотребсоюзуудай правлениин заседанинууд дээрэ, мүн пайщигуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, муугаар хүдэлмэрилдэг хүнүүдые шүүмжэлдэг, тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлдэг болообди.

1952 оной дүрбэдэхи кварталда худалдаа наймаанай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй семинарнууд Бурмонкоопсоюзда үнгэргэгдөө. Мүн иимэ семинарнууд аймагуудта боложо, 400 гаран хүн хабаадаа. Тэдэ семинарнууд дээрэ лекци ба элидхэл уншагдаһан, хүдэлмэриин дүй дуршал тухай хэлсэһэн байна. 500 гаран хүн торгово-кооперативна элдэб курсануудта һуража гараа, Мүнөө ондоо хүнүүд һуража байна.

Зүгөөр, кадрнуудые шэлэн табиха ба хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ дутуунууд бии байна. Потребкооперациин хүтэлбэрилхы зарим хүдэлмэрилэгшэд кадрнуудые шэлэн абахадаа танил талаа, түрэл гаралаа харалсаха ябадалые гаргаһаар.

Зэдын аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Фролов кадрнуудые политическэ ба хэрэг шадабариин ёһоор шэлэн табиха гуримые бүдүүлигээр эбдэнэ. Тэрэнэй танил Андреев гэгшэ аймпотребсоюзай главна бухгалтер юм. Тиихэдэ, үрилтэ хэһэнэйнгээ түлөө хэһээлтэдэ һуугаад ерэһэн Андреевэй һамган Красавина-Тюнина Петропавловска сельпогой пекарниие даагшаар, басаганиинь тус сельпогой счетоводоор, хоёрдохи басаганиинь чайнын буфетчицээр хүдэлмэрилнэ.

Тэрэшэлэн Заиграйн аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ байһан Романов Бурмонкоопсоюзай правлениин зүгһөө хиналта шалгалтын һула байһаниие һамбаашалан, танил талануудаараа, билдагуушадаар өөрыгөө тойруулаад, хуулида харша юумэ дура зоргоороо хэжэ байгаа һэн. Иимэшүү баримтанууд республикын бусадшье аймагуудай худалдаа наймаанай организацинуудта үзэгдэнэ.

Манай системын зарим хүтэлбэрилэгшэд кадрнуудые зүбөөр шэлэн абаха хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандана. Хүнүүдые һайн шалгангүй гансал анкетнэ мэдээе хараад лэ ажалда абадаг, дэбжүүлдэг ушарнууд али олон. Иволгын аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Толмачев аймпотребсоюзай чайные даагшаар урдань сүүдлэгдэһэн Зодоева гэгшые томилһон байгаа.

Сэлэнгын аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Гыргенов Ново-Селенгинск сельпогой хүдэлмэриие унагааһан Собенников гэгшые хуулиин харюусалгада хабаадуулхын орондо, тэрэниие Доодо-Бухэнэй сельпогой правлениин түрүүлэгшын орлогшоор томилһон юм. Гүрэнэй ехэ мүнгэ үбэршэлһэн баримтые «обёоронгүй» үнгэршэһэн Горячинскын рыбкоопой түрүүлэгшын орлогшо байһан Зеленовский гэгшые Бурмонкоопсоюзай правлени Баунтын аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшоор дэбжүүлһэн байгаа.

Бурмонкоопсоюзай, аймпотребсоюзуудай ба сельпонуудай зарим хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө мэргэжэлые ба политическэ эрдэмые дээшэлүүлнэгүй.

Имагтал энэ шалтагаанһаа боложо Баргажанай аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ Коровиков, Иволгын аймпотребсоюзай худалдаа наймаанай таһагые даагша Сагадаров болон бусад хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдөө юм. Худалдаа наймаанай хүдэлмэришэдэй дунда политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха, Коммунистическэ партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдтэй гүнзэгыгөөр танилсуулха хүдэлмэри хангалтагүй байһан зандаа.

Республикын потребкооперациин организацинуудай коллективүүдтэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ үргэнөөр хэжэ, дутагдалнуудые зайсуулдаг байхаар хүдэлмэрилэгшэ бүхэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхарал багаар табигдана. Илангаяа дороһоо гараһан шүүмжэлэлые дэмжэдэггүй, харин хабшадаг хүнүүд бии. Бичурын аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ байһан Гурулев шүүмжэлэгшэдые хүдэлмэриһөөнь сүлөөлдэг байһан юм. Муугаар хүдэлмэрилдэг, шүүмжэлэл хабшаһан баримтанууд Минлесэй БМАССР-тэхи УРС-да Байкальска леспромхозой ОРС-до, тэрэшэлэн Бурмонкоопсоюзай аппарадташье үзэгдөө һэн.

Бурмонкоопсоюзай системын организацинуудта ажал хүдэлмэреэ һайн мэдэхэ, ажалшадай эрилтые дүүрэнээр хангадаг, дүй дуршалтэй болоһон үнэн сэхэ залуу кадрнууд ургаһан байна. Теэд, тэдэнэрые харюусалгатай хүдэлмэридэ дэбжүүлһэн ушарнууд үсөөн. Энээндэ эгээл түрүүн Бурмонкоопсоюзай правлениин гэшүүд, тэрэ тоодо би зэмэтэйб. Эдэ алдуу дутуунуудые эрид шууд усадхаха ёһотойбди.

«Эд хэрэглэгшэдые хангалга хэдэ хэдэн газарнуудта муугаар эмхидхэгдэнхэй байна. Зорилго юуб гэхэдэ, бии байһан дутуунуудые богонихон болзор соо усадхаха ба советскэ худалдаа наймаае шэнэ, бүри дээдэ шатада дэбжүүлхэ шухала» гэжэ нүхэр Г. М. Маленков партиин XIX съезд дээрэ хэлэһэн байна.

Энэ программна заабариие дүүргэлгэ потребкооперациин системын хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй арюун уялга мүн.

Т. Андрианов, Бурмонкоопсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо.

Агитаторнуудай хүдэлмэриие тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ

(Улан-Удын Городской районой агитаторнуудай суглаанһаа)

Һаяхан Улан-Удын Городской районой предприятинуудай, эмхи зургаануудай ба һургуулинуудай партийна организацинуудай агитаторнуудай хамтын суглаан боложо, «Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үедэ агитаторнуудай зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар партиин Городской райкомой секретарь нүхэр Константинов элидхэл хэлээ.

Район доторхи предприятинууд ба эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай 1600-аад агитаторнууд Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын түүхэтэ документнүүдые, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ нүхэр Сталинай гениальна зохёолые ба нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримые районойнгоо ажалшадта мүнөө тайлбарилна.

Судно-заһабарилгын, шэлэй заводуудай партийна организацинуудай агитаторнууд партиин XIX съездын материалнуудые, советскэ һунгуулиин хуулиие ба Советскэ Союзай уласхоорондын болон дотоодын байдал тухай хөөрэлдөөнүүдые һунгагшадай дунда неделидээ 2 дахин үнгэргэдэг юм. Жэшээлхэдэ, судно-заһабарилгын заводой парторганизациин агитатор Разумов һунгагшадай дунда агитационно хүдэлмэри шадамараар ябуулна. Тэрэнэй үнгэргэһэн хөөрэлдөөн бүхэниинь һунгагшадые һонирхуулдаг, тэдэнэй һураһан асуудал бүхэндэ тодорхой харюу үгэдэг юм. Мүн шэлэй заводой парторганизациин агитатор Галочкина агитационно хүдэлмэри һайнаар ябуулна.

Эдэ заводуудай партийна эхин организацинууд агитаторнуудай семинарнуудые үнгэргэжэ, тэдэнэй хүдэлмэридэ саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлдэг юм. Тус заводуудай коллективүүд һунгалтануудай үдэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, үйлэдбэриин шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлажа байна. Мүн Финансын министерствын партийна эхин организациин агитколлектив муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Тус агитколлективэй агитаторнууд даалгагдаһан участогуудтаа агитационно хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Агитаторнууд Каменко, Яковлева гэгшэд партиин XIX съездын документнүүдээр, нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримөөр тус бүридөө 6—6 хөөрэлдөө һунгагшадай дунда үнгэргөө.

Гэхэтэй хамта, районой зарим предприятинуудай ба эмхи зургаануудай партийна эхин организацинууд ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ анхаралаа хандуулнагүй. «Росглавхлеб» управлениин партийна эхин организаци (секретаринь нүхэр Смирнова), мелиоводстройн, горпромкомбинадай партийна эхин организацинууд һунгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри муугаар ябуулна. «Росглавхлеб» управлениин парторганизаци агитаторнуудтаа участогуудые даалгажа үгөөдүй, тэдэнтэй семинар үнгэргэнэгүй, ямаршье заабари үгэнэгүй. Мүн «Механлит» заводой парторганизаци коллективэйнгээ гэшүүдые партиин XIX съездын материалнуудтай ба һунгалтанууд тухай Дүримтэй танилсуулха хүдэлмэри ёһотойгоор эмхидхээтүй, социалистическэ мүрысөөн эндэ һулаар дэлгэрүүлэгдэнхэй. Энэ завод 1952 оной жэлэйнгээ үйлэдбэриин түсэб дүүргээгүй, мүн энэ жэлэй январь һарада хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна гэжэ элидхэлшэ ба үгэ хэлэһэн нүхэд тэмдэглэбэ.

Мүн зүблөөндэ хабаадагшад агитпунктнуудай хүдэлмэридэ ехэхэн анхарал хандуулһан байна.

Зооветинститудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн агитпунктын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Агитпунктые даагша, зооветинститудай научна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Быков даалгагдаһан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандажа, агитпунктынгаа хүдэлмэриие бодотоор хүтэлбэрилнэгүй. Тус агитпунктда лекцинүүд ба элидхэлнүүд эмхидхэгдэдэггүй, агитаторнуудтай семинарнууд үнгэргэгдэдэггүй байха юм.

Мүн тэрэшэлэн пионернүүдэй ордондо эмхидхэгдэһэн агитпункт агитационно-ниитын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулна гэжэ суглаанда хабаадагшад тэмдэглэбэ.

Тус суглаанда 200 гаран агитаторнууд хабаадаһан аад, оройдоо 5 хүн үгэ хэлэһэн байна. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, партиин Городской райком район доторхи агитаторнуудай хамтын суглаа үнгэргэлгэдэ һайнаар бэлэдхэжэ шадаагүй гэжэ гэршэлнэ.

Р. Чимитдоржиева.

Редакцида ерэһэн бэшэг

Худалдаа наймаанай гурим эбдэнэ

Сорок гэжэ тосхондохи Ахын аймпотребсоюзай № 4 магазинай продавец Манханов худалдаа наймаанай гурим эбдэнэ, ажалшадай эрилтые дүүргэхэ гэжэ оролдоногүй. Тус магазин ехэнхинь хаалтатай байдаг. Нүхэр Манханов хүдэлмэриин үедэ гэртээ байжа, гэрэйнгээ ажал хэдэг юм. Тиимэһээ худалдан абагшад магазинай нээгдэхые үни удаан хүлеэдэг. Жэшээлхэдэ, колхознигууд Тапхарова, Нахансаков, Цыремпилова гэгшэд 20—40 километрын газарһаа хэрэгтэй юумэеэ абаха гэжэ магазинда ерээд, тэрээнэй нээгдэхые 2—3 үдэрэй туршада хүлеэһэн байха юм. Иимэ баримтанууд нэгэнтэбэшэ үзэгдэдэг.

Гадна, магазин соонь арит сэбэр сахигдадаггүй, эд бараан шорой тооһондо дарагдажа байдаг. Мүн саг соогоо түлигдэдэггүй дээрэһээ магазин соонь ехэ хүтэйн юм. Үбэлдөө түлихэ гэжэ бэлэдхэһэн түлеэень продавец Манханов өөрынгөө гэрые түлинэ.

Тус магазинда ажалшадта шухала хэрэгтэй эд бараан ба эдеэ хоолой зүйлнүүд ехэнхидээ үгы байдаг. Теэд, продавец Манханов эд бараа ба эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр асаржа наймаалха гэжэ огто оролдоногүй. Хаа-яа һайн эд бараанай магазинда ерэхэдэнь, нүхэр Манханов өөрынгөө танил хүнүүдтэ «хойто үүдээр» наймаалдаг. Һаяхан эндэ асарагдаһан үбэлэй пальто «хойто үүдээр» худалдагдаһан байна.

Продавец Манханов заримдаа эд бараа ба эдеэ хоолой зүйлнүүдэй сэн нэмэжэ худалдадаг. Жэшээлхэдэ, нэгэ түхэриг 80 мүнгэнэй литр керосин нэгэ түхэриг 90 мүнгөөр худалдаһан байха юм.

Ахын аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд энэ магазинай муугаар хүдэлмэрилдэг тухай мэдэжэ байбашье, ямаршье хэмжээ абанагүй. Харин аймпотребсоюзай товаровед нүхэр Бутанов командировкоор эндэ ерэхэдээ, магазинай хүдэлмэреэр һонирходоггүй, продавец Манхановтай архи уудаг ба тэрэниие «һанаагаа бү зобо, бишни шиниингээ түлөө хаанашье түлалсаха байхаб» гэжэ найдуулдаг юм.

Эндэхи ажалшад магазинай хүдэлмэриие һайжаруулхые аймпотребсоюзай правлениһээ эринэ.

А. Дамбуев, С. Балданов, У. Григорьева, Ч. Будаев.

Адуу моридоо иигэжэ үсхэбэрилнэбди

(Закаменай аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой адуушан Бадма Цыдыповтэй хөөрэлдөөн)

Би үнгэрһэн 1952 ондо даалгагдаһан 30 гүүдһээ 30 унага абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээб.

Адуун һүрэгөө олошоруулхын тула тэдэнние зоотехническэ заабариин ёһоор, һайнаар харууһалха хэрэгтэй юм. Тэрэнһээ гадна, адуугаа, мүн азаргануудаа эртээнһээ бэлэдхэжэ, орооной кампание сагболзэртонь һайнаар үнгэргэхэ шухала. Орооной кампанида саг тулгаад бэшэ, харин адуугаа ороондо оруулхатаяа хамта намарһаа эхилжэ бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Хэрэглэгдэһэн азарганууд адууһаа таһалагдажа, һайн харууһалагдадаг ба элдэб янзын шэмэ һайнтай тэжээлээр эдеэлүүлэгдэжэ байха ёһотой. Иигээд байхадаа азарганууд һайнаар амардаг, мүн таргалдаг байна. Гэхэ зуура, тэдэнние ходо уяад, һайн хоол үгөөд байха гээшэ буруу: үглөө бүри газаа гаргажа, нэгэ хэды саг соо унажа, бага гүйлгөөд, асаржа байха хэрэгтэй. Иигэжэ байгаагүй һаа азарганууд ехээр таргалаад, орооной кампаниин үедэ һожоргүй, түргэн эсэшэдэг байна.

Азаргануудые зооветмэргэжэлтэдтэ хододоо шалгуулжа байха ёһотой. Тэрэгүй һаа, зарим азарганууд муу үрһэтэй гү, али оройдоошье хүсэгүй үрһэтэй байжа болохо. Тиигээд азаргын муу, хүсэеэ һуларһан үрһэтэй гэжэ шалгалтаар элирүүлэгдээ һаань, тэрэнние 10—15 хоногто һайнаар эдеэлүүлжэ, үрыень һайжаруулаад, хэрэглэхэдэ болоно.

Мүн гүүдые ороондо бэлэдхэхэ гээшэ ехэ удхашанартай байдаг. Унагалһанайнь һүүлээр 5—6 хонуулаад гү, али 15—16 хонуулаад, тэдэнние азаргада табихада тон таарамжатай байдаг гэжэ би ойлгооб. Гэхэ зуура, унагалаад байһан гүүд хүсэ шадал һайнтай байгаа һаа, энэ үе соо ороондо оруулагдаха ёһотой. Хэрбээ зарим гүүдэй тураа һаань, тэдэнние аминдань һайнаар эдеэлүүлжэ, дунда гү, али шадаа һаа дээшэшье хүсэ шадал абхуулжа унагалуулха шухала.

Гүүд мүн унага хаяжархиха гэжэ байдаг юм. Илангаяа намар хюруу унажа байха үедэ унагалха гүүдээ тон наринаар харууһалха хэрэгтэй. Үглөөниинь уһалхынгаа урда тээ эрхэбэшэ үбһэ үгэжэ эдеэлүүлхэ шухала. Хэрбээ унагалха гүүдэй хашаан соо хоноо һаань, удаан саг соо үбһэ үгэнгүй байжа, тэдэнние дааруулжа болохогүй. Би хүйтэншэг байбалынь, гүүдтээ үбһыень бага багаханаар хубаарилаад, час бүхэндэ үгэжэ байдагби. Юундэ иигэнэбиб гэхэдэ, үбһыень нэгэ мүһэн ехээр үгэжэрхёо һаа, гүүд түргэхэн эдеэд, гэшхээд дууһажархилаг, харин бага багаханаар үгэхэдэ һүни дүүрэн шэмхэлхэдэжэ, даарангүй хонодог байна. Хэрбээ унагалха гүүдые эдеэлүүлэнгүй орхижо дааруулаа һаа, унага хаяжархижа болодог.

Тиимэһээ адуушан бүхэн хүйтэнэй үедэ гүүдээ унага хаяулхагүйн тула үдэр һүнигүй бүхы оролдолгоёо гаргажа, тэдэнние наринаар харууһалха ёһотой.

Би колхозойнгоо адуун һүрэгые бүри олошоруулхын тула бүхы оролдолгоёо мэргэжэл шадабаряа гарган ажаллахаб.



Улан-Удын сэмбын фабрикын мотальщица Антонина Копылова 1952 оной нормые 137 процент дүүргээд эрхим шанартай продукци гаргаа. Мүнөө нүхэр Копылова халаанайнгаа даалгабарииие 150 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Антонина Копылова.

А. Мантаевай фото.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаба

Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын горсоведэй гүйсэдхэхэ комитет городой районуудай финансова таһагуудай 1952 оной 4-дэхи кварталай социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаба.

Дүнгүүдэй ёһоор, Пригороднэ районой финансова таһаг тус мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ. Энэ таһаг IV кварталай түсэбые 106,4 процент, тэрээнэй тоодо налог суглуулгаар — 106,3, гүрэнэй страхованяар — 104,1, нөөсэлгын талаар —103,3, гүрэнэй олзо оруулгаар — 118,3 процент дүүргэһэн байха юм.

Мүрысөөндэ илаһан тус районой финансова таһагай коллективтэ Горсоведэй ба КПСС-эй горкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Налоговой агентнуудай мүрысөөндэ Железнодорожно районой финансова таһагай инспектор А. А. Бобков илаба.

Е. Николаев.

325000 түхэриг түлэгдэбэ

Гүрэнэй 1948 оной 2 процентнэ урьһаламжын 10-дахи тиражай таблицаар шүүбэринүүд ба мүн тус урьһаламжын үные түлэхэ нэгэдэхи тиражтай таблицаар тэрээнэй үнэ түлэгдэжэ байна.

Январиин 13-най мэдээгээр, Улан-Удын нөөсэлгын № 301 касса городой ажалшадта 325000 түхэриг шүүбэри ба облигацинуудай үнэ түлэбэ.

Тэрэ тоодо 10 мянган түхэриг шүүһэн 1 облигаци, 12500 түхэригтэ тудаһан 50 түхэригэй нэгэ облигаци, тус бүридөө 5000 түхэриг шүүһэн 4 облигаци тус нөөсэлгын кассада тушаагдаба.

Критикэ ба библиографи

Физикын учебнигэй оршуулга тухай ажаглалтанууд

Манай ороной социализмһаа коммунизмда дамжан орохо замда национальна культура ба хэлые хүгжөөлгэ угаа ехэ удхашанартай. Энэ үедэ национальна культура ба хэлые улам бүри хүгжөөхэ ёһотойбди гэжэ агуухэ Сталин һургана.

Урдань үзэг бэшэггүй байһан манай бурят-монгол арад мүнөө өөрынгөө хэлэн дээрэ һургуулида һураха, уранһайханай, политическэ, научна ба техническэ литература уншаха арга боломжотой болоо.

Манай һургуулинуудта түрэлхи хэлэн дээрэ заалгын айхабтар ехэ удхашанартай байһаниинь элитэ. Энэ хэрэг манай республикын долоон жэлэй һургуулинуудта мүнөө бэелүүлэгдэжэ байна. Һургуулиин учебнигүүд бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулжа хэблэгдэнхэй.

1952 ондо Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл А. В. Перышкин, Г. И. Фалеев, В. В. Крауклис гэгшэдэй зохёоһон «Физикые» (нэгэдэхи часть, долоон жэлэй ба дунда һургуулиин 6-дахи классай учебник) дүрбэдэхи хэблэлһээнь оршуулжа гаргаба. Тус учебнигые бурят-монгол хэлэн дээрэ нүхэр Д. Дугаров оршуулжа, М. Н. Имехенов редактироваһан байна.

Оршуулагдаһан учебник хадаа манай республикын һургуулинуудай һурагшадта ба физикын багшанарта ехэхэн туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй.

Учебнигэй тус оршуулга юрэнхы дээрээ боломооршье һаа, горьтой дутуу дундануудтай байна. Тиимэһээ эдэ дутагдалнуудые элирүүлгэ хадаа оршуулгынь шанарые саашадаа һайжаруулха хэрэгтэ туһа хүргэхэ бэзэ гэжэ найданабди.

Нэн түрүүн оршуулагша хадаа ород, бурят хэлэнүүдээ мэдэхэһээ гадна, оршуулжа байһан материалаа, тэрэ предмедээ һайса мэдэхэ ёһотой байгаа. Тэрэгүйдэ оршуулгын һайн шанартай байхань угаа бэрхэтэй. Байгаалиин гол хуули ёһон —«Закон превращения и сохранения энергии» гээшые энэ оршуулга соо «энергиин гээгдэдэггүй ба ондоо болодог тухай закон» гэжэ оршуулагдаһан байна (нюур 113). Зүгөөр, энэ оршуулгань тус хуули ёһоной гол философско удхашанарые хазагайруулна гэжэ һанамаар. Яахадааб гэхэдэ, энерги гээгдэжэшье болодог, зүгөөр тэрэ хэзээдэшье хосордоггүй бшуу. «Хэрбээ һолжоржо бууһан шаргын кинетическэ энергиние ба гүйдэлэнь ушарһан эсэргүүсэлтые дабалгадань гараһан энергиние хадын бооридо хэмжээ һаа, тэдэ энергинүүдэй сумманьхадын оройдо байһан тэрэ шаргын потенциальна энергитэй тон адли байха һэн» гэжэ нэмой 80-дахи параграф соонь хэлэгдэнэ. Теэд шаргын гүйдэлдэнь ушарһан эсэргүүсэлтые дабалгада гаргаһан энергинь шаргаһаа гээгдээ ха юм, зүгөөр шаргын энергинь хосороогүй. Дээрэ хэлэгдэһэнэй үндэһөөр байгаалиин энэ гол хуули ёһые «энергиин ондоо болодог ба хосордоггүй тухай закон» гэжэ хэлэбэл зохистой байгаа.

Саашань, хүдэлдэггүй блогые юун гээшэб гэжэ хүсэд ойлгонгүй, оршуулагша тэрэнэй тодорхойлгыень тон буруугаар гаргаһан байна (нюур 92). «Блогой голынь эрьелдэнэгүй, иимэ блок хадаа хүдэлдэггүй блок гэжэ нэрлэгдэдэг» гэжэ хэлэгдэнэ. Тиин блогой голойнь эрьелдэдэггүй хада хүдэлдэггүй блок гэжэ нэрлээ бэшэ (хүдэлдэгшье блогой голынь эрьелдэдэггүй юм), харин голойнь байраһаа хүдэлдэггүй туладань тиигэжэ нэрлэгдэһэн байна бшуу.

Оршуулагша «колебание» гэжэ үгые «шэшэрээн» гэжэ үгөөр оршуулаа. «Шэшэрээн» гэжэ үгынь «колебание» гээшын бүхы физическэ удхашанарые элирхэйлэн харуулжа шаданагүй. Жэшээнь, «колебание струны» гээшые «струнын шэшэрээн» гэжэ оршуулжа яһала болохошье һаа, «колебание маятника» гээшые «маятнигай шэшэрээн» гэжэ оршуулхын аргагүй. Тиимэһээ «колебание» гэжэ үгые тэрэ зандань орхихоло боломоор байгаа. Хэрбээ зарим ород үгын специфическэ удхашанарые хүсэд дүүрэнээр харуулжа шадамаар бурят үгын үгы байгаа һаа, буруу оршууланхаар ород янзаарнь орхиходо дээрэ бшуу.

Мүн «поверхность», «уровень» гэжэ хоёр үгэнүүдые «нюуру» гэһэн ганса үгөөр оршуулжархёо. Тиихэдэ «поверхность» «уровень» хоёрой тад ондоо удхатайнь элитэ. «Уровень» гээшые «нюуру» гэжэ оршуулхада боломоор. Харин «поверхность» гэжэ үгын физическэ ба географическа ойлгосонуудые илгаруулха хэрэгтэй. Географида «поверхность» гээшые «нюуру» гэжэ оршуулжа болохошье һаа, физикэдэ «нюуру» гэжэ оршуулхада таарамжагүй.

Хэрбээ бурят-монгол хэлэн дээрэ ямар нэгэн физическэ ойлгосын удхашанарыень бүрин харуулжа шадахагүй байгаа һаа, ород терминүүдые оруулһанай хэрэггүй. Жэшээлхэдэ, «рычаг» гэһэн физическэ ойлгосын удхашанарые «хүшүүргэ» гэжэ үгэ дүүрэн харуулжа шадаха байна. Тиимэһээ «рычаг» гээд тэрэ хэбээрнь орхихын орондо «хүшүүргэ» гэжэ оршуулхада болохо байгаа. Оршуулагша энээниие анхараагүй.

Гадна, ямар нэгэн ойлгосые нэгэ янзаар нэрлэлгэ хадаа мүн шухала байгаа. Оршуулга соо шинирэ—спичкэ, площадь — талмай, нитка—утаһан г. м. үгэнүүд аляагаараашье хэрэглэгдэнэ.

Оршуулга хэхэдээ ород хэлэнэй идиометическэ оборотдуудта бурят-монгол хэлэнэй идиомуудые мүн лэ олжо, удхыень гаргаха шухала байгаа. Харин үгэ бүхэниинень баримталан оршуулга хэхэдэ, заримдаа ямаршье удхагүй, хүн амитанай ойлгохын аргагүй юумэ болошодог. Жэшээлхэдэ, учебник соо «высота тона» гээшые «тоной үндэрынь» гэжэ оршуулна (нюур 120). Тиин энэ параграф соонь «үндэр» «набтар» хоёр абяан бии болошоно. Бурят хэлэн дээрэ «үндэр», набтар» абяан гэжэ оройдоошье хэлэдэггүй ха юм. Энээнэй орондо «тооной бүдүүн наринниинь», бүдүүн, нарин абяан гээ һаа, ойлгосотойшье, удхааараашье таараха байгаа бшуу.

Учебнигэй зарим гол дүримүүд уншахада хүндөөр, угаа ойлгосогүйгөөр оршуулагдашанхай. Жэшээнь, шэнгэн юумэн доторхи даралта тухай хуули ёһо ехэ ойлгосогүйгөөр оршуулагданхай. Тэндэ иигэжэ хэлэгдэнэ: «Шэнгэн юумэнэй ямар нэгэн гүнзэгыдэхи даралтань 1 $см^2$ һууритай ба хэмжэгдэхэ үеһөөнь эхилээд, шэнгэн юумэнь дээлэ нюуруудань хүрэтэрхи зайтай тэнсүү, тиимэ үндэр шэнгэн юумэнэй столбигой шэгнүүртэй адли байдаг» (нюур 43, 44). Энээниие ойлгохонь угаа бэрхэтэй.

Учебнигэй дүрбэдэхи хэблэлдэ авторнуудынь зарим хубилалтануудые оруулжа, тус номоо нилээд һайжаруулһан байгаа. Тиин нүхэр Дугаров IV хэблэлһээ оршуулбашье, зарим хубилалтануудые оруулаад, нүгөөдэ заримыень «хайхарангүй» гарашоо. Жэшээнь, даралтын тодорхойлолго оршуулга дээрээ хуушан хэблэлэйхеэрээ үлэшоо (нюур 33). Мүн авторнуудай оруулһан бусад хубилалтанууд (ород учебнигээрнь 34, 38, 73-дахи нюурнуудта) хэрэглэгдэнгүй орхигдоһон байха юм.

Энээн дээрэһээ харахада, учебнигэй дүрбэдэхи хэблэлые һайса шудалангүй оршуулагшын хүнгэн мүрөөр, гурбадахи хэблэлһээнь оршуулгые баримталаад лэ «ажалаа бүтээжэрхиһэниинь» элирнэ.

Мүн учебнигэй 48-дахи нюурта байһан шлюзэй схемые (зураг 56, б) «тархиинь руунь, тагалсагыень өөлэнь» харуулаад хэблэжэрхёотой байна. Оршуулагша болон редактор юу хараа гээшэб?

Учебнигые дахяад хэблэн гаргахадаа оршуулгын дээрэ дурсагдаһан дутуу дундануудые анхаран абажа, зайсуулха бэзэ гэжэ данабди. Мүн тусхай предметэй учебнигүүдые оршуулга хэхэдээ, тэрэ предмет заадаг бурят багшанарые хабаадуулбал, мүн Бурят-Монголой пединститудай кафедрануудтай нигта барисаа байгуулбал зүйтэй байгаа. Тэдэ оршуулгануудые зүбшэн хэлсэжэ, нүхэдэй хэһэн ажаглалта, һанамжануудые анхаралдаа абаха шухала. Яахадааб гэхэдэ, оршуулагдаһан учебнигүүд багшанарта, һурагшадта тон ойлгосотой, ямаршье хазагайруулгагүй байха ёһотой бшуу.

Л. Мункуев, Д. Чимитдоржиев,
Дэржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудай физико-математическа факультедэй 4-дэхи курсын студентнэр.

Һайнаар ажаллаһанай үрэ

Бичурын аймагай «Ленинский путь» колхоз (түрүүлэгшэнь Григорьев, парторганизациин секретарь Разуваев) 1952 ондо мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ.

Колхозой эбэртэ малай фермэ (даагшань Петров) 1953 оной январиин нэгэндэ түсэбэй ёһоор 360 толгой үхэртэй болохо байһан аад, 372 толгой үхэртэй боложо, хараалагдаһан түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Шара-торхон ба Нюсэгэн гэжэ газарта байдаг хоёр гүүртын үхэрнүүд ба залуу малнууд зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалагдан, һайнаар үбэлжүүлэгдэжэ байна. Энэ фермын түрүү малшадай нэгэн Клим Петров даажа абаһан үхэрнүүдээ нёдондо таргалуулжа шадаа. Мүн һаалишад Пантелеева, Васильева, Панькова, Ткачева гэгшэд өөһэдынгөө даажа абаһан һаамхай 12—12 үнеэдһээ юһэн һарын турша соо үнеэн бүриһөө 1500—1600 литр һү һааһан ба туталнуудыень һайнаар түлжүүлһэн байна.

Энэ колхозой ОТФ (даагшань Перелыгин) хараалагдаһан түсэбэй ёһоор 1200 хонидтой болохо байһан аад, 1953 оной январиин нэгэндэ 1283 хонитой болоһон байна. Энэ фермын хонид дулаан байраар, тэжээлээр, уһалууряар гүйсэд хангагданхай. Эрхим хонишод Васильева, Нестерева, Григорьева гэгшэд даажа ябаа хоёр хоёр зуун хонидһоо хоёр хоёр зуун хурьга абажа, нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлһэн байна. Мүн хонишод Нестеров, Слепнев гэгшэд даажа абаһан хонидоо зун-намарай бэлшээридэ һайнаар адуулжа шадаг.

Энэ колхозой КТФ (даагшань Слепнев) түсэбэй ёһоор 277 толгой адуу моридтой болохо аад, 279 толгой адуу моридтой болоод байна. Энэ фермын эрхим адуушад Сидор Слепнев, Григорий Пантелеев гэгшэд 22—22 гүүдһээ 22—22 унага абажа, тобир тарганаар түлжүүлээ.

Энэ фермын эрхим гахайшад Петрова, Слепнева, Сидельникова гэгшэд гахайнуудаа эрхим һайнаар харууһалдаг юм. Эдэнэр 1952 оной декабрь һарын хоёрдохи хахадта арба гаран гахайһаа 100 гаран поршоонхо абаад, нэгыешье хороогүй тэнжээжэ байна.

Партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон энэ колхозой гэшүүд болохоёо байгаа нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудые шэнэ амжалтатайгаар угтахын тула эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байнад.

Ю. Дагбаев.

Үбэлэй сагта хонидые зүбөөр харууһалха, эдеэлүүлхэ шухала

Хонидой тоо, илангаяа нарин ба нарибтар нооһотой хонидой тоо улам олошоруулхатаяа хамта тэрэнние ашаг ехэтэй болгохо ба нооһонойнь шанар һайжаруулха зорилго табадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиин XIX съездын директивэнүүд соо табигдана. Орон дотор нооһон бүд улам ехээр гаргаха эрилтэ табигдана.

Нарин ба нарибтар нооһон ехэнхидээ промышленностьда хэрэглэгдэдэг юм. Иимэ нооһоор элдэб янзын нооһон бүд нэхэжэ болоно. Шэрүүн нооһотой хониндо орходоо нарин, нарибтар нооһотой хонинһоо 4—5 дахин ехэ нооһон абтадаг, тэрээнэй сэнгыншье 4—5 дахин ехэ байдаг юм. Тиимэһээ нарин, нарибтар нооһотой хонитой колхозууд ехэ олзо доход абадаг байна.

Хони үсхэбэрилгэдэ парти, правительство ехэ анхарал хандуулна. 1951 ондо БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба партиин обкомой бюро республикын колхозуудта хони үсхэбэрилхэ тухай тусгаар тогтоол гаргаһан байха юм. Энэ тогтоолой ёһоор хони үсхэбэрилхэ, тэрэ тоодо нарин ба нарибтар нооһотой хони олошоруулха, нооһо ехээр хайшалха даалгабари колхоз бүхэндэ үгтэһэн байгаа. 1955 ондо республикын колхозуудта хонидой тоо 2 дахин, тиихэдэ зарим колхозуудта үшөө ехээр олошоруулагдаха юм. Республика дотор нарин нооһотой хонин бүриһөө 4,4 килограмм, нарибтар нооһотой хонинһоо 4,0 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонинһоо 3,2 килограмм нооһо хайшалхаар хараалагдаа.

Түрүү хонишодой дүй дүршэл хэрэглэн, эмэ хонидой һубайрха ябадал усадхаха, абаһан түлнүүдээ элүүр энхээр түлжүүлхэ, һарин, нарибтар нооһотой үүлтэрэй хусануудые нютагай үүлтэрэй эмэ хонидтой табижа, үүлтэр һайжаруулха зорилго манай республикын хониной-товарна фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана.

Энээнтэй хамта хонидые илангаяа үбэлэй сагта һайнаар эдеэлүүлхэ, харууһалха гээшэ угаа шухала асуудал мүн.

Хони үсхэбэрилхэ табанжэлэй түсэб дүүргэхын, нооһонойнь шанар һайжаруулхын түлөө тэмсэн, манай республикын колхозууд 1952 ондо зарим тэды амжалта туйлаа. Республикамнай гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө дүүргээ, тиихэдэ зарим колхозууд даалтабаряа холо үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. 1951 онойхидо орходоо үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүриһөө 34,5 процент ехэ нооһон хайшалагдаһан, тиихэдэ Сэлэнгын, Ярууның, Курумканай, Хэжэнгын, Зэдын ба Ториин аймагуудай колхозууд хонин бүриһөө 35—50 процент ехэ нооһо хайшалһан байна. Эдэ аймагуудай колхозууд 1951 онойхидо орходоо 1,5—2 дахин ехэ нарин, нарибтар нооһо гүрэндэ тушаагаа. Түрүү хонишод үшөө һайн үрэ дүн харуулаа. Жэшээнь, Мухаршэбэрэй аймагай «Үнэн» колхозой хонишод Цырема Ракшаева, Бальжима Санжиева, Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Цыренжит Гомбоева гэгшэд нарин нооһотой хонин бүриһөө 4,2 килограмм нооһо хайшалһан байха юм. Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишод Д. Дружинин, Я. Орлов гэгшэд нарибтар нооһотой хонинһоо 3,5—4 килограмм нооһо хайшалаа.

Эдэ жэшээнүүд дээрэһээ харахада, манай республикын колхозууд хонинһоо ехэ нооһо хайшалха аргатай. Нарин нооһотой хонин бүриһөө 5—6 килограмм, нарибтар нооһотой хонинһоо 4—5 килограмм нооһо хайшалха арга бии гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Иимэ нооһо абадаг болохын тулада хонидые, илангаяа нарибтар нооһотой үүлтэрэй хонидые һайнаар эдеэлүүлхэ, харууһалха, энээнтэй хамта нооһонойнь шанарай зэргээр хонидые илгаха, нарин, нарибтар нооһотой хони үсхэбэрилхэ метод нэбтэрүүлхэ ёһотой.

Зарим колхозуудай түрүү хонишодой туйлаһан амжалта хадаа нарин нооһотой хусануудаар хониной шанар һайжаруулһанай ашаүрэ мүн. Юуб гэхэдэ, һүүлэй үедэ хонидой шанар һайжаруулха хүдэлмэри түргэнөөр ябуулагдажа байна. Гэхэ зуура, ашаг үгэдэгэйнь зэргээр хонидые эдеэлүүлгэ, харууһалга муугаар эмхидхэгдэнхэй, тэрэшэлэн племенной хүдэлмэри хангалтагүйгөөр табигданхай. Имагтал эдеэлүүлгэ, харууһанай муу дээрэһээ нооһоной шанар угаа муу байжа, промышленностиин эрилтые хангаңагүй. Олон колхозууд муу шанартай нарин, нарибтар нооһо тушаадаг. Энэ хадаа гансал үбэлэй сагта муугаар эдеэлүүлһэнһээ болодог юм. Юуб гэхэдэ, манай эндэ 180—210 хоногой турша соо хонидые байрадань байлгажа харууһалдаг байна. Эгээл энэ үедэ хонидой нооһон түргэнөөр ургадаг юм. Гадна жэл болоодүй хурьгад угаа түргэнөөр томожодог, эмэ хонид түрэхэ ябадаг. Иимэ хонидой нооһоной жэгдэ һайнаар ургахын тулада эдеэлүүлхэһээ гадна, нэмэлтэ тэжээл үгэлсэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ хонинһоо һайн шанартай, ехэ нооһо хайшалхын тулада имагтал үбэлдөө һайнаар эдеэлүүлхэ, харууһалха хэрэгтэй.

Промышленностьда сэбэр, бүхэ, ута нооһон хэрэгтэй. Гадна нооһон бүдүүн, нарин болоогүй, нэгэ жэгдэ байгаа һаа, һайн шанартай бүд болодог байна. Нарин, нарибтар нооһотой хониной нооһоной бүхэ гү, али хэбэрэг байлгань тэрэнэй тарган туранхайһаа дулдыдадаг юм. Бүхэли үбэлдөө хонин тарган шадалтай байгаа һаа, нооһониинь нэгэ жэгдээр ургадаг, бүхэ, уташье байдаг, ехэ нооһон хайшалагдадаг байна. Хониной турахада, арһаниинь тэжээл багатай болодог, тиимэһээ нооһониинь удаанаар ургадаг юм. Хониной туража байха үедэ ургаһан нооһон нарин байдаг. Удаан саг соо хонидой муугаар эдеэлжэ байгаад турахадань нооһониинь муугаар ургадаг ба бэлэн байдаг юм. Иимэ нооһые бэлэдхэлэй организацинууд химдаар абадаг. Иимэһээ үбэлэй сагта хонидые һайнаар эдеэлүүлхэ ба харууһалха гээшэ тон шухала асуудал мүн.

Үбэлэй сагта хонидто үбһэ эдюулхэ хэрэгтэй. Үбһэнэй бата, муу шанартай байгаа һаа хонид бэлээр турадаг. Сэсэглэжэ байхадань сабшагдаһан залаата ба бобово ургамалнуудтай хуурай газарай үбһэн хониндо һайн тэжээл болодог байна. Иимэ үбһэн тэжээлэй бодосуудаар баян, амта һайнтай байдаг юм. Тиимэһээ иимэ үбһэ хонид дуратайгаар эдидэг. Үдэр соогоо нэгэ хониндо 2—3 килограмм үбһэн хэрэгтэй. Хониной һайнаар эдихын тулада үдэр соогоо олон янзын үбһэ үгэхэ ёһотой. Үбһые ясли ба кормушкануд соо хэжэ үгэхэ хэрэгтэй.

Үдэр соо хонидые 3—4 эдеэлүүлхэ шухала. Үглөөгүүр үбһэ үгөөд уһалха, һүүлээрнь концентрат эдюулхэ, үдэр үбһэ үгэхэ хэрэгтэй. Энээнэй һүүлээр хонидые хоёрдохёо уһалха, удаань үбһэ үгэхэ юм. Үбһэ багатай һаа, хонидто концентрированнэ тэжээл эдюулхэдэ болоно. Үбһэнэй хэмжээгээр энэ тэжээлэй нормо тогтоохо, нарин, нарибтар нооһотой хониндо үдэр соогоо 200—300 грамм, хусада—600—800 грамм концентрат эдюулхэ, орооной кампаниин үедэ хусада үгтэхэ нормые хоёр дахин ехэ болгохо хэрэгтэй. Эдэ тэжээлнүүдһээ гадна хониндо силос эдюулэлсэхэдэ һайн. Юуб гэхэдэ, силосто витамин ехэ байдаг, силос эдиһэн хониной нооһон түргэнөөр ургадаг юм. Гадна, түл бэлээр хүгжэдэг, ехэ хонид һүтэй болодог байна. Хонидто силос дадхааһаар эдюулжэ һургаха, уһалһанай һүүлээр эдюулхэ хэрэгтэй. Манай республикын эрхэ байдалда мартһаа эхилжэ, хонидто силос үгэхэдэ болоно. Хүшэ тамираар адли хонидые илгаад, нэгэ бүлэг болгожо эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Нэгэ отарада тарган туранхай хонидые сугтань байлгажа огто болохогүй. Туранхай хонидые илгажа, һайнаар эдеэлүүлхэ ёһотой.

Тарган туранхайень хараадаа абажа, мүн нооһо үгэдэгэйнь зэргээр хонидые эдеэлүүлхэ гээшэ угаа шухала. Түбхын түрүүн нарин, нарибтар нооһотой хонидые иимээр эдеэлүүлхэ, харууһалха хэрэгтэй. Имагтал иимэ үүлтэрэй хонид һайн шанартай, ехэ нооһо үгэхэ байна.

Үбэлэй сагта хонидто минеральна тэжээл үгэлсэхэ хэрэгтэй. Хониндо тэжээл үгэдэг газарта тусгаар кормушка соо хэһэн дабһан саг үргэлжэ байха ёһотой. Дабһа эдеэгүй хонид эдихэ юумэндэ дурагүй болодог, турадаг байна.

Үбэлэй сагта хонидые таарамжатай һайн байрада байлгаха гээшэ ехэ удхашанартай. Хонидой байра соо хуурай байлгаха, олон хонидые харшалдуулхагүй, тэдэнние ехэнхидэ сэбэр агаарта байлгаха, хонин бүхэнэй тамир шадал шалгажа байха хэрэгтэй. Шиигтэй байрада байһан хонид ханяажа бэлээр турадаг, һүүлээрнь үхэдэг байна. Хониной хуурай хохир хадаа тэдээндэ тон һайн дэбисхэр болодог, юуб гэхэдэ, иимэ хохир дулаа баридаг, хониной нооһо муухай болгохогүй юм. Байра соохи шэбхын сэбдэг боломсоор абажа хаяха хэрэгтэй. Хонидой байра соо сэбэр, хуурай агаартай байлгахын тулада вентиляци хэхэ ёһотой. Зүгөөр, сэбэр агаар оруулхын тулада үүдэ, сонхо нээжэ огто болохогүй. Байра соонь шиигтэй байгаа һаа хониной нооһон нородог, һүүлээрнь унажа эхилдэг, иигэжэ нооһонойнь 20—30 процентнь гээгдэдэг, гадна нооһоёо унаһан хонин хүйтэ абажа үхэдэг байна. Саһанай ехээр ороходо хонидые байра соо оруулха, зүгөөр сагай уларилай дулаархатай хамта, хонидые байраһаа гаргаха хэрэгтэй.

Хониной байра соо нэгэ жэгдэхэн температура байха ёһотой. Дан дулаан температура хэрэгтэй бэшэ. Хонидые уйтан байрада байлгахада турадаг, нооһониинь муу болодог байха юм. Нэгэ бүдүүн хониндо 1,5—2 квадратна метр, жэлтэй болоогүй хурьганда, түлгэдэ 0,7—0,9 квадратна метр зай хэрэгтэй юм.

Хонидые үбэлэй сагта һайнаар эдеэлүүлжэ, харууһалжа, шанар һайнтай нооһо абахын түлөө колхозуудай правленинүүд, хониной-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд тэмсэхэ ёһотой.

Р. Пилданов, Республикын Хүдөө ажахын министерствын хони үсхэбэрилхэ хэрэгые эрхилдэг таһагые даагша.

Варшавые Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэлэй ой

Варшавада баярай заседани болобо

ВАРШАВА, январиин 17. (ТАСС). Польско столицын ажалшад Варшавые гитлеровскэ булимтарагшадһаа Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэл болоһоной ойе баяртайгаар тэмдэглэбэ.

Мүнөөдэр фабрикануудай ба заводуудай хүдэлмэришэдэй, Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин районно комитедүүдэй олон делегацинууд, мүн бусад партинуудай, польско сэрэгэй, эмхи зургаануудай, ниитын организацинуудай ба һурагша залуушуулай делегацинууд Польшые сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ наһа бараһан советскэ сэрэгшэдэй хүүрнүүдэй хадагалагдаһан мавзолей дээрэ венокгуудые табиба.

Түүхэтэ үдэртэ зорюулагдаһан столицын ажалшадай баярай суглаан үдэшэлэн Варшавын спортивна эгээн ехэ зал соо болобо.

Сугларагшад хадаа арадуудай агууехэ вождь ба багша И. В. Сталинда, польско арадай хүтэлбэрилэгшэ Болеслав Берудта, министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, национальна оборонын министр, Польшын маршал К. Рокоссовскидо эльгээхэ амаршалгын телеграммануудые нэрьемэ альгаташалган доро батлан абаа.

Венгри дотор ленинскэ үдэрнүүдтэ бэлэдхэнэ

БУДАПЕШТ, январиин 17. (ТАСС). Венгерскэ арад ажалшадай агууехэ вождь ба багша Владимир Ильич Ленинэй дурасхаалые гүн гүнзэгыгөөр хүндэлэн, инаг дуратайгаар ёһолон тэмдэглэнэ.

В. И. Ленинэй зохёол үзэгдөө дуулдаагүй олон тиражаар венгер хэлэн дээрэ хэблэгдэн, тараагдана. Ороной сүлөөлэгдэһэн үеһөө хойшо В. И. Ленинэй зохёолнууд 2.170.100 экземпляр ниитэ тиражтайгаар хэблэгдэбэ.

Ленинскэ үдэрнүүдтэ бэлэдхэл бүхы Венгри дотор хэгдэжэ байна. В. И. Ленинэй наһа бараһаар 29 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, ажалшадай Венгерскэ партиин ЦК-гэй, Венгриин Министрнүүдэй Соведэй, ВПТ-гэй будапештскэ городской комитедэй ба городской соведэй хамтын шаналал-дурасхаалай заседани январиин 21-дэ будапештскэ гүрэнэй оперно театр соо болохо байна. Ажалшадай Венгерскэ партиин нютагай организацинууд венгеро-советскэ обществын организацинуудтай хамтадаа Владимир Ильич Ленинэй дурасхаалда зорюулагдаһан шаналал-дурасхаалай заседанинууд ба суглаануудые ороной предприятинууд дээрэ, городуудта ба тосхонуудта хэхэ байна.

Эб найрамдалай тала баригшадай чехословацка хоёрдохи съезд

ПРАГА, январиин 17. (ТАСС). Эб найрамдалай тала баригшадай чехословацка хоёрдохи съезд мүнөөдэр Прагада нээгдээ. Тус съезд столицын эгээн ехэ «Виноградска Соколовна» гэжэ зал соо боложо байна. Бүхы хүн зоной—хүдэлмэришэдэй, таряашадай, ажалша интеллигенциин 1600 делегадуудһаа, элдэб церковьнуудэй албахаагшадһаа гадна, олон айлшад зал соо байлсана. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй, Хитадай Арадай Республикын, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын, Болгариин Арадай Республикын, Италиин хамта эб найрамдалай тала баригшадай комитедүүдэй түлөөлэгшэд [illegible] айлшад байлсаба.

[illegible] найрамдалай тала баригшадай Чехословацка комитедэй түрүүлэгшэ Анежка Годинова—Спурнын эхилэлгын богони үгэ хэлэһэнэй һүүлээр, премьер-министрын орлогшо ба гадаадын хэрэгүүдэй министр Вилем Широкий Чехословакиин коммунистическэ партиин ЦК-гэй ба правительствын үмэнэһөө съездые амаршалан үгэ хэлэбэ. Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедһээ съездын нэрэ дээрэ абтаһан амаршалга нэрьемэ альгаташалган доро уншагдаба.

Тэрэнэй һүүлээр национальна суглаанай түрүүлэгшэ ба национальна фронтын тэмсэлэй центральна комитедэй генеральна секретарь Олдржих Ион үгэ хэлэбэ. Нэрьемэ альгаташалгаар таһалагдаһан үгэ соогоо тэрэ хадаа дай болюулхын ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахихын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзай асари ехэ габьяануудые тэмдэглээ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретариадай үмэнэһөө тэрэнэй генеральна секретарь Жан Лаффит амаршалгын үгэ хэлэбэ. Чехословацка эб найрамдалай тала баригшад арадуудай Венскэ Конгрессэй шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ шэнэ оруулалтые өөрынгөө эршэ ехэтэ хүсэлэлгөөр оруулха юм гэжэ найдуулаа. Үгэ хэлэхэ үедэнь, Советскэ Союзай хүндэлэлдэ, нүхэр И. В. Сталинай хүндэлэлдэ овации нэгэтэбэшэ болобо.

Съездэ хабаадагшад «Чехословакиин эб найрамдалай тала баригшадай ажал-ябуулга ба саашанхи зорилгонууд тухай» Анежка Годинова — Спурнын элидхэлые ехэ анхаралтайгаар сонособо.

Хитадай Арадай Республикын эб найрамдалай тала баригшадай түлөөлэгшэ Ли И-ман гэгшэ эб найрамдалай тала баригшадай чехословацка хоёрдохи съездын үдэрэй заседаниин эхиндэ амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн, эб найрамдалай тала баригшадай Чехословацка комитедэй президиумэй гэшүүн Вацлав Боучек «Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн хүдэлөөн ба эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгресс» гэһэн элидхэл хэбэ.

Боучегай элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн болоо. Чехословакиин элдэб олон областьнуудай эб найрамдалай тала баригшадай түлөөлэгшэд, профсоюзуудай Центральна Соведэй, чехословацка залуушуулай Союзай ба чехословацка эхэнэрнүүдэй комитедэй түлөөлэгшэд үгэ хэлэбэ.

Италиин, Болгариин ба Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй түлөөлэгшэд эб найрамдалай тала баригшадай чехословацка съездые тэрэшэлэн амаршалаа.

Хитадай ажалшад арадай Центральна правительственна соведэй шиидхэбэриие һайшаана

ПЕКИН, январиин 17. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын ажалшад хадаа бүгэдэниитын һунгалтануудай үндэһөөр арадай түлөөлэгшэдэй бүхэхитадай ба нютагай суглаануудые 1953 ондо зарлаха тухай арадай Центральна правительственна соведэй шиидхэбэриие халуунаар һайшаана. Пекинэй, Тяньцзиниин, Мукденэй, Уханиин, Сианиин ба бусад городуудай предприятинуудта болоһон митингнүүд дээрэ хүдэлмэришэд ба албахаагшад энэ шиидхэбэриие нэгэн һаналаар һайшаагаа гэжэ мүнөөдэр «Женьминьжибао» газетэ мэдээсэнэ.

Баруун-Хойто Хитадай профсоюзуудай соведэй түрүүлэгшын орлогшо Ду Янь-цин арадай түлөөлэгшэдэй бүхэхитадай суглаанай хүндэлэлдэ үйлэдбэриин патриотическа мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, гүрэнэй даалгабаринуудые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ Баруун-Хойто Хитадай бүхы хүдэлмэришэд ба албахаагшадые уряалба.

Мао Цзе-дунда Гоминданай революционно комитедэй ЦК-гэй пленумэй эльгээһэн телеграммые «Женьминьжибао» газетэ толилбо. Тус телеграмма арадай Центральна правительственна соведэй шиидхэбэриие дэмжэнэ.

Почтово ба телеграфна холбоон тухай Монгол ба Хитадай хоорондын хэлсээнүүд баталагдаа

ПЕКИН, январиин 17. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, Хитадай Арадай Республикын ба Монгол Арадай Республикын хоорондо почтово ба телеграфна холбоон тухай хэлсээнүүд январиин 16-да Пекиндэ баталагдаа. Хитадай үмэнэһөө —Хитадай Арадай Республикын почтын ба телеграфын министр Джу Сюэ-фань ба Монгол Арадай Республикын үмэнэһөө—Хитадтахи Монголой посол Жаргалсайхан эдэ хэлсээнүүдтэ гар табяа.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, январиин 17. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани январиин 17-до иигэжэ мэдээсэбэ:

Үнгэрһэн үдэр корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай соединенинүүд бүхы фронтнууд дээрэ американо-английска интервентнүүдэй ба лисынмановска сэрэгүүдэй тагнуулай жэжэ отрядуудта эсэргүү байлдаануудые бага зэргээр хэбэ.

Үсэгэлдэр һүни американска бомбардировщигууд сэрэгэй ямаршье объектнүүдгүй Ионъу ба Сончхониин амгалан нютагуудые зэрлигээр дахин бомбодобо. Олон хүгшэд, эхэнэрнүүд ба үхибүүд алагдаа. Гэр байранууд олоор һандаргагдаба.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба дайсангй самолёдуудые агнан буудагшад дайсанай 4 самолёт унагаагаа.

ПХЕНЬЯН, январиин 18. (ТАСС). Корейскэ Арадай Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командованиин мүнөөдэр дамжуулһан мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Үнгэрһэн үдэр Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай соединенинүүд бүхы фронтнууд дээрэ американо-английска интервентнүүдтэ ба лисынмановска сэрэгүүдтэ эсэргүү нютагай шанартай байлдаануудые хэһэн байна.

Январиин 17-ной һүни американска самолёдууд сэрэгэй ямаршье объектнүүдгүй Пхеньянай хүн зоной һуудаг районуудые зэрлигээр дахин бомбодоо.

Дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад мүнөөдэр дайсанай хоёр самолёт унагаагаа.

Американска булимтарагшадай дээдэ тушаалта агентнүүд Норвегидэ шэбээлнэ

ОСЛО, (ТАСС). «Фрихетен» газетэ «Худал юумэ элирүүлэгшэ баримтанууд» гэһэн Норвегиин коммунистическэ партиин түрүүлэгшэ Эмиль Левлиенэй статья толилбо. Статья соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Атлантическа пактын агрессивнэ шэнжэ шанарай улам тодо болохо тудам, тэрэнэй адвокадууд хадаа атлантическа пакт имагтал хамгаалалта хэхэ гэһэн гансахан зорилготой юм гэжэ улам бүри шангаар хашхаралдана. Вьетнамска арадта эсэргүү Франциин дээрмэдэлгын бузар дайнда Норвегиие оруулхын түлөө Парижда Лангын (Норвегиин гадаадын хэрэгүүдэй министр —**Ред.**) голосовалһанай һүүлээр, энэ хашхаралдаан улам шанга болоо.

Энэ хашхаралдаанай шангадаһан ондоошье шалтагаан бии юм. Агрессивнэ атлантическа пактын тала баригша улам олон хүнүүд мүнөө тэрээндэ ехэ һэжэгтэйгээр хандадаг болоо. Андэй арал дээрэ атлантическа блогой мүнөө үеын ехэ аэродром бариха тухай Хойто-Атлантическа союзай соведэй һүүлшын шиидхэбэриие соносоод, олохон хүнүүд ехээр гайхалдаба. Тус барилгада 100 миллион кронһоо нилээд ехэ мүнгэ гаргашалагдаха байна. Тиихэдээ, энэ асуудал, мүн тус барилгада мүнгэ һомолхо тухай асуудал норвежскэ стортингда зүбшэн хэлсэгдээгүй. Норвегиин бэеэ дааха байдалай худалдагдаһые тэдэнэр улам эли тодоор харана, арадай сүүлһээ айна».

«Норвегидэ базануудые эзэлэлгэ эхилээ» гэжэ Левлиен мэдүүлнэ. Норвегидэ байдаг олон тоото американска сэрэгэй ба сэрэгжэһэн организацинуудые, миссинүүд ба бюронуудые, мүн «союзна командовани» гэдэгэй штадууд ба конторсонуудые тоолоод, Левлиен хадаа «шэнэ булимтарагшадай дээдэ тушаалта «экспертнүүд» гражданска хубсаһа үмдэжэ, бүхы Норвеги дотор дүүрэн харагдана» гэжэ заана.

«Атлантическа пактда Норвегиин нэгэдэһэн ушарташье, Норвеги сэрэгэй хэрэглэмжэдэ мүнгэ һомолхо талаар бүрин эрхэтэй байха юм гэжэ урдань Ланге найдуулдаг байгаа. Тиин мүнөө хэрэг ямараар харагданаб? Норвегиин зэбсэглэлгын хэмжээнүүд ба тэдээндэ зорюулагдаһан гаргашанууд тухай асуудалнуудые Хойто-Атлантическа союзай совет гансаараа шиидхэнэ.

Үнгэрһэн жэлэй февральда болоһон лиссабонско хэлсээе һанаад үзээ. Норвежскэ засагаархид хадаа сэрэгэй албанай хугасаа тухай асуудалые шиидхэхэ бүрин эрхэтэй байха юм гэжэ Ланге найдуулдаг байгаа. Тиин юун болооб?

Атлантическа пакт демократиие хамгаалха юм гэжэ найдуулдаг байгаа. Нацистска генералнууд ба офицернүүдэй командовани доро байдаг баруун германска армиие оруулалсаа һаа, тус пакт демократиие хамгаалжа яагаад шадаха гээшэб? Франкода, Грециидэ ба Турцида түшэглөөд, энэ пакт демократиие хамгаалжа шадаха гү?

Атлантическа пакт ороной оборонын интересүүдтэ зорюулагдана гэжэ найдуулһан байгаа. Вьетнамдахи Франциин бузар дайнда хабаадалга хадаа манай ороние хамгаалга гээшэ гэжэ хэлэжэ болохо аал?»

Египедэй байдал

Политическэ бүхы партинуудые тарааха тухай египетскэ правительствын шиидхэбэри

КАИР, январиин 17. (ТАСС). Январиин 17-ной һүни каирска радио Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагша ба египетскэ премьер-министр генерал Нагибай декларациие дамжуулаа.

Энэ деклараци соогоо генерал Нагиб хадаа «мүнөөдэрһөө эхилээд политическэ бүхы партинуудые тарааха ба тэдэнэй зөөриие хуряан абаха тухай» соносхобо.

Тус хорилто гурбан жэлэй турша дотор хүсэтэй байха, эдэ жэлнүүд «дамжан орохо үе» гэжэ соносхогдохо юм гэжэ деклараци соонь хэлэгдэнэ.

«Һэжэгтэй ажал-ябуулга хэһэн 25 офицернүүдые» арестовалха тухай Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командованиин коммюнике нэгэн доро толилогдоо.

США-гэй сэрэгэй миссиие Венесуэла эльгээхэ тухай хэлсээн

НЬЮ-ЙОРК, январиин 17. (ТАСС). США-гэй гүрэнэй департамент хадаа американска лётчигуудые советнигүүд болгон Венесуэла руу эльгээхые хараалһан хэлсээн Венесуэлэтэй баталагдаа гэжэ соносхобо. Тус хэлсээн дүрбэн жэлэй турша дотор хүсэтэй байха ба һунаагдажа болохо байна.

Баруунай профсоюзна ударидагшад Баруун Германиин хүдэлмэришэн ангиин интересүүдые худалдана

БЕРЛИН, январиин 17. (ТАСС). АДН агентство Боннһоо абтаһан мэдээсэлые мүнөөдэр толилбо. Январиин 17-ной һүни Аденауэрэй, боннско ажахын министр Эрхардын, ажалай министр Шторхын, баруун германска нүүрһэнэй промышленнигуудай түлөөлэгшэ Костын ба горнягуудай профсоюзай түрүүлэгшэ Август Шмидтын хоорондо болоһон нюуса хэлсээнүүдэй һүүлээр, Шмидт баруун германска горнягуудай забастовкые хорихо тухай захиралта үгөө гэжэ мэдээсэл соонь хэлэгдэнэ. Тиин Баруун Германиин горнягуудай профсоюзай баруунай хүтэлбэрилэгшэд Аденауэрэй правительствые шууд дэмжэһэн ба хүдэлмэришэн ангиин интересүүдые дахин худалдаһан байна.

Английска самолёдууд дэлбэрбэ

КАИР, январиин 17. (ТАСС). «Аль-Мысри» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, үнгэрһэн неделидэ Суэцкэ каналай зоного английска сэрэгэй 3 самолёт агаарта дэлбэрбэ. Түрүүшын самолёдой дэлбэрхэдэ, 10 пассажир ба экипажай гэшүүд үхэбэ. Хоёрдохи самолёдой дэлбэрхэдэ 4 хүн үхөө. Гурбадахи самолёдой дэлбэрхэдэ үхэһэн хүнүүдэй тоо тодорхойлогдоогүй. Зүгөөр самолёдто һуужа ябаһан хүнүүд бүгэдөөрөө үхэбэ.

Норвежскэ сэрэгэй самолёт дэлбэрээ

ОСЛО, январиин 17. (ТАСС). Үсэгэлдэр норвежскэ сэрэгэй самолёт дэлбэрбэ. Энэ удаа «Вампир» түхэлэй самолёт Ярлсбергын аэродромой дэргэдэ унаһан байна. Летчигынь үхэбэ.

Мэргэжэл шудална, мэргэжэлдээ һургана



Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой залуу хүдэлмэришэн Михаил Власьевский үнгэрэгшэ жэлэйнгээ даалгабариие 230 процент дүүргэһэн байгаа. Тиин түйлаһан амжалтануудаараа һанаагаа амарангүй бүри эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ, үйлэдбэриингөө даалгабариие 250 процент хүрэтэр мүнөө дүүргэхэ зуураа, эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилэн гаргана.

Михаил Васильевич саг үргэлжэ өөрынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлнэ. Мүнөө токариин, слесариин ба меднигэй мэргэжэлнүүдые тэрэ шудаланхай. Тэд үшөө технологой мэргэжэлые олохын түлөө түмэрзамай техникумдэ гурбадахи жэлээ һуралсажа байна. Энэ нүхэр иигэжэ өөрөө һуралсахаһаа гадна, хүүгэдэй гэрһээ заводто ерэһэн залуу хүдэлмэришэн Михаил Алексеевые токариин мэргэжэлдэ һургана. Ойлгожо ядаһан юумыень Мишэдээ хэлэжэ, заажа үгэдэг.

Ашагтай ажалайнгаа удаа сүлөөтэй сагтаа нүхэр Власьевский заводой ниитын ба спортивна хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Мүнөө хүнгэн атлетикээр спортын 3-дахи зэргын разрядтай болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Власьевский һурагша Алексеевэй хүдэлмэриие хаража байна.

А. Мантаевай фото.

Түрүү ангуушад

1952—1953 оной агнууриин намар-үбэлэй сезоной хахадынь үнгэрбэ. Энэ үе соо Ториин аймагай зарим колхозуудай ангуушад һайн амжалтануудые туйлаба. Жэшээлхэдэ, Алцагай сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой суута ангуушан нүхэр Цыренжап Бадмаев үнгэрһэн гурба һарын турша 800 түхэригэй ангай арһа тушааха байһанаа, 2099 түхэригтэ тушааба. Тиин ангай арһа тушааха сезонно түсэбөө болзорһоонь гурбан һара урид дүүргэжэ, ангуушадай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ.

Тиихэдэ «Улаан-Бургалтай» колхозой ангуушан нүхэр Батомунко Тугутов 2095 түхэригэй, Калининай нэрэмжэтэ колхозой ангуушан нүхэр Евлампий Ахминеев 1842 түхэригэй, «Улаан Тори» колхозой ангуушан нүхэр Доржо Будаев 160[illegible] түхэригэй ангай арһа гүрэндөө т[illegible] шаажа, түрүү ангуушадай тоо[illegible] оробо.

Молотовой нэрэмжэтэ колхозо[illegible] 60 гаран наһатай ангуушан нүхэ[illegible] Доржо Жигжитов 221 хэрмэ, 4 һ[illegible] лонго, 1 булга бариһан бай[illegible] Тиин сезон соогоо 800 түхэриг[illegible] ангай арһа тушааха байһана[illegible] 1470 түхэригтэ тушааба.

Ажалшадай депутадуудай нют[illegible]гай Соведүүдтэ һунгаха һунгалт[illegible] хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалист[illegible]ческэ мүрысөөндэ аймагай колх[illegible]зуудай 120 ангуушад оролсоод, мү[illegible]нөө улам эршэмтэйгээр агнаж[illegible] байна.

Д. Доржиев.

Спортивна хронико

Санын спортоор Российска Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсахаар манай республикын санашадай сборно команда һаяхан мордобо.

Февралиин 3-һаа 8 болотор Свердловск городто санашадай урилдаан, январиин 28-һаа Кировтэ санаар трамплинһаа һүрэлгөөр ба февралиин 2-һоо Челябинска областиин Сатка городто хадаар ябадаг санашадай (слалом) ба хада руу түргэнөөр ябалгын мүрысөөнүүд болохо юм.

Энэ мүрысөөндэ хабаадалсахаар санын спортоор манай республикын чемпионууд—Анненков, Бранцеви[illegible] Фомин, Кузнецов, Лубкова, Га[illegible]маева, Казарьева, хадаар ябад[illegible] санашад Тюменцев, Соколов, Ос[illegible]пов, Егорова ба Амвросова гэгш[illegible] ошоһон байна.

* * *

Январиин 25-һаа ород хоккейгэ[illegible] республикын кубогой түлөө мүры[illegible]сөөн эхилхэнь.

Эндэ город Городогой коман[illegible] Закаменай аймагайхидтай, Ула[illegible] Удын «Механлит» заводой хо[illegible]кеистнүүд яруунынхидтай, «Пише[illegible]вик» обществынхид ПВЗ-гэй «Ло[illegible]комотивтай» уулзаха юм.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын январиин 16-най номерто толилогдоһон Гүрэнэй 1948 оной хоёр процентнэ урьһаламжаар облигацинуудай үныень түлэхэ нэгэдэхи тиражай справочна таблица соо 005954 гэжэ хоёр дахин дабтагдаһан номернууд[illegible] хоёрдохиинь 005982 гэжэ тоолох[illegible] гүйнабди.

Редактор **Б. Ц. ЦЫЖИПОВ.**

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радиоинформациин комитедэй коллектив ба хүтэлбэри хадаа политвещаниин редактор Цыден Доржиевич

ЦЫБИКОВЭЙ

залуугаар наһа бараһан тухай мэдээсэн, наһа барагшын бүлэдэ шаналалаа мэдүүлнэ. Январиин 21-нэй 14 часта Селенгинскэ улицын № 1 гэрһээ тэрэниие хүдөөлүүлхэ байна.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85. отв. секретаря — 3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности —4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров — 18.

Н—00454. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.